ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆՆ
ՍՐԲՈՅ Դ·Ա·Ւ·Թ·Ի·

Երջանիկ Մարգարէի Հոգեւնուագ Եր
գոյն Իմաստից, Դաւթի՛ Յաւանաջա-
թանուն Աստուծոյ, և Զանազանուն
երաժանչերոյն Դաւթարոն.

Նորոգեալ ՚ի Տէր Թոմասէ Նախնկա-
պոսակաւէ Մեղքանդրացւոյ.
Եպս՛ Ս Երնադրութն Սուրբ՝ մատենագոյց
Աստուծոյ, յանձինն Տէր Եղիսէ Վերա
րացւոյ:
Եւ՛ ընդ Հովանաւորութեն Աստուծոյ և,
՚ի Դաւթայ անյաղթ փոխանորդայեն մեր
մէ Տէր:
Եւ ես՝ Նորոգեալ ընդ ՚ի Սաղմոսն.

Զորս արտաչանեալ ՚ի սաղմոսարանէ վաղեմնա-
կանէ յօրինակելոյ ՚ի սմն. Թոմականի
մերում:

Խաւսք և աղօթք ի Տէր հանգուցելոյ Տն
Զաքարիայ Ազգասէր Պատրիարգի
Եղբօր որդի՝ սնուցեալն ի Մայրն հա-
ւատոյ ի Դրան Սբ Էջմիածնին՝ Տէր
Պօղոս Քահանայն Կաղզուանցի՝ վա-
ռեալ ի սէր սորին, Արդեամբ և ծա-
խիւք իւրովք եհան ի լոյս, որքագրա-
կան տպագրութեամբ :

Ի Հայրապետութեան՝ Սբյ Գահին Էջ-
միածնի, Տն Դանիէլի Սբզն Կա-
թողիկոսին ամ Հայոց :

Եւ ի Պատրիարգութեան Սբյ Եմի, Տն
Թէոդորոսի Արհի Եպիսկոպոսին :

Բարձրափառ Հրամանաւ՝ Տն Յօհան-
նու Արհի Եպսի Ճամաշքան Արդապե-
տի. և Նորաայսակ Պատրիարգի :

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕ
ԼԻՍ :

ըստ Տերունեան Թուոյ 1801 . Իսկ ի Մեր Թուականութեան
ՌՄԾ :

Ի Տպագրատան Մատթէոս Դպրի :

Քընար 'ի ձեռին՝ Դաւիթ մարգարէ.
զերգ մ̃ր սաղմոսին հոգւով զարդարէ

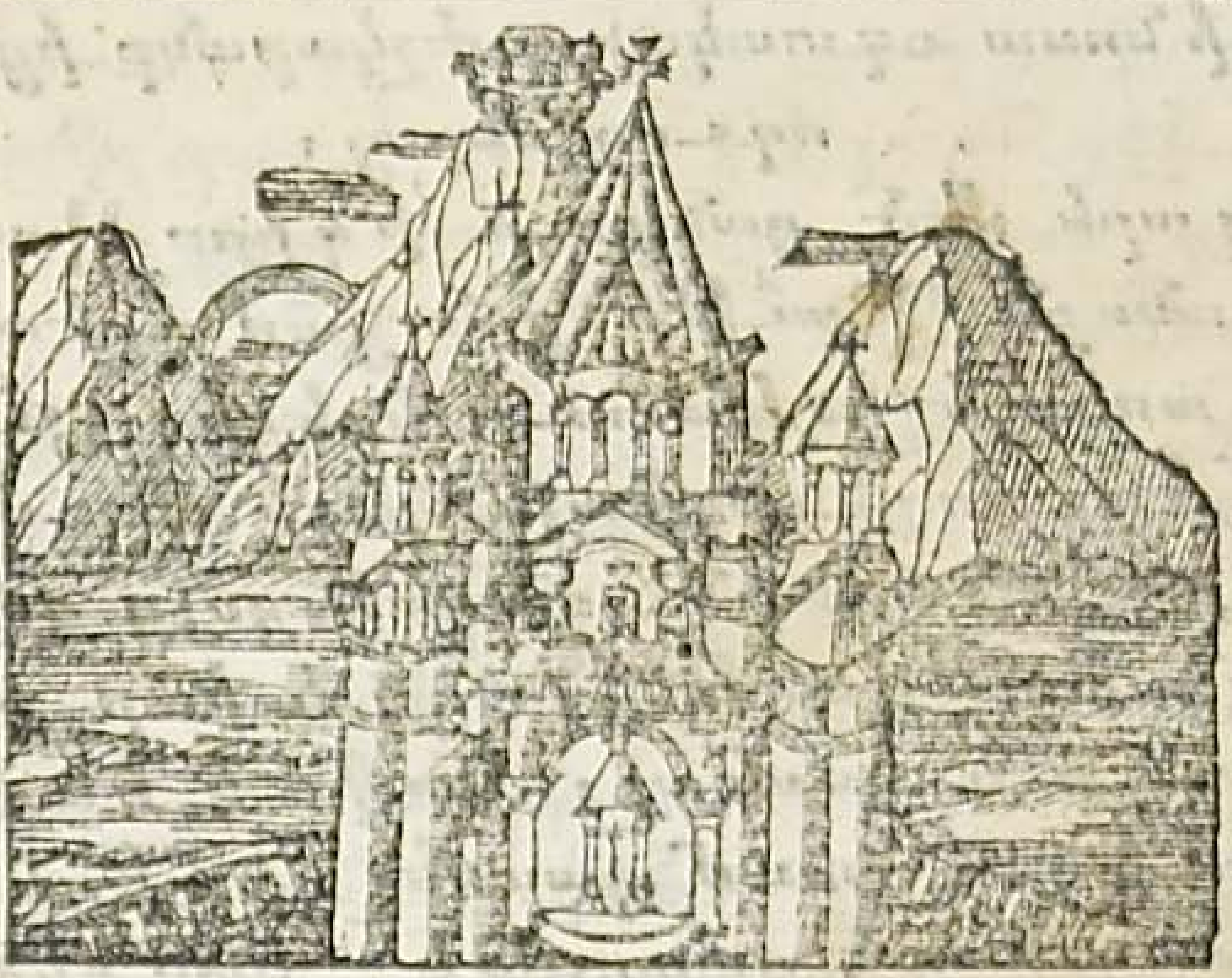

Յառաջաբան՝ Դաւթի. Մեկնութեան. Աթանասի Եպիսկոպոսապետին Աղեքսանդրացւոյ զամ երգոց Սաղմոսարանացն Դաւթի. զներքունակին միտսն իւր գտեալ եւ այլոց յայտնի կացուցեալ:

ՈՅԹ ՅՕ

ժարութեան եղեւալ ի_
մտի խմբեալ, ամենայն գրոց
Սրբոց մեկնութեանց հասանել. եւ ջանացեալ
եւ բազում աշխատութբ փութացայ մտ
իմանալոյ զմիտս Սաղմոսարանացն. եւ որ

ինչ

Ինչ ինստաս օգտակար բժշկարանք իցեն
ոգւոց մերոց։

Որդւակն մեծ ցանկութե ՚ի գիրս Աստուծո
սարանացն Պօղոսի քան յամ գրեանսն,
և տուել աշխատութի կրեցի։ Եւ պա
տահեալ հոգևոր միայնակեցի միում ծե
րոյ, և որ նա ինձ ստուգեկացոյց զմիոյ
միոյ զմիտս Աստուծոյ։ որ և իւր քըն
նեալ էր և հասեալ։ Այսմիմ և ես Ինձ ա
իրութեդ ձերում պատմել զայս, զի եղի
ցի ձեզ ՚ի շահ օգտութե, կամ ինձ ՚ի
կարձ հատուցման։ քանզի թագուն
վայելչութիք, և օգուտ կան ՚ի պատմու
թիս օրհնելոյ ծերոյն։ Ձա զի ասէր այս
պէս։ Սամ Գիրք Ծայինք՝ մորդեալ՝ որ
ծնորհեցան մեզ ՚ի հոգւոյն Սբյ, հին և
նոր կտակարանք՝ ՚ի Միածին Բանն Ած
սասացեալ, են ՚ի շահ օգտի առանդութե
վարդապետութե ոգւոց մերոց։ քանզի
միտք իւրաքանչիւր գրոց՝ պատմեն միայն
զիւրաքանչիւր դիմացն առաջի արկեալ։
որպ է, գլուխք արարածոց, միև գլուխն՝
զառնելն արարածոց։ և զհայրապետացն
զվարս, և զգործս։ Երկու գլուխն՝
զելսն յեգիպտոսէ։ և զպատուիրանացն

տուչութին, և զխորամանկն, և զքահանայա-
պետին պատմուճանէ ։ Երրորդն զղևտաց-
ւոց, և զպատարագացն ։ Չորրորդն զթի-
ւոց որդւոցն Իէլի. Հինգն զնոյն օրինացն
զերկրորդութիւնն ։ Երեք գլուխք յես-
ուայն. Մինն զելիճանկ ժառանգութեան
բաժանման երկրին ։ Երկուսն զդատա-
ւորացն զգործսն. Երրդն զՀռութայ,
վն զաւթայ ազգահամարութեան ։ Ե՛
դիրք Թագաւորութեան ։ Ե՛ Մնացորդք՝
զԹգրաց, և զգործս և զպատերազմուն-
սոր Ե՛ գիրքն Եզրասայ՝ Թէ որպ Կիւրոս
Թգրն պարսից յուղարկեաց զորդիսն
Իէլի. և ելք ժողովրդեանն ՚ի բաբելո-
նէ. և շինութիւնք քաղաքին Եմի. և սրբ-
չուին հին կռակարանացն. և լուծմն ամէ
տօնից տարեկանաց նց ։ Ե՛ գիրքն մար-
գարէականաց՝ զգալուստ Փրկչին մրյ.
Ե՛ խրատուին այղոյմութեց. և այսա-
նալիք՝ որք անցանեն զօրէնսքն Ի̃Ն. և
մարգարէութի՝ վն հաւատոյն հեթանո-
սաց. Իսկ գիրք սաղմոսարանացն՝ խրախ-
զդրախտ ամենայնից՝ տնկեալ պէսպէս և
զեղեցիկ ծառօք, բերեալ մատուցանէ
զքաղցրանուագս օրհնութե իւրոյ. և ըստ

իւ

իւրաքանչիւր գրոց՝ պար առեալ և եր-
գեալ նուագէ. և զդէմս ամ կատակարա-
նացն՝ յինքեան բարձեալ բերէ. Ո՛վ
բարբառ արարածոցերգեալ նուագէ ՚ի
ժը, սաղմոսին իւրում ասելովն թէ
Երկինք պատմեն զփառս Այ. և հաստատութիւն
զարարածս ձեռաց նորա:

Մի աւուր ցուցանէ, և միոյ՝ յայտնի
պատմէ: Նմ ՚ի 23, սաղմոսին ասէ զա-
րարածոց այսպէս.

Տեառնէ երկիր լրիւ իւրով. աշխարհք՝ և ամե-
նայն որ բնակեալ են ՚ի նմա.

Ու զի ՚ի վր ծովու հիմնեաց զաշխար-
հս. Նմ զեւլեցն, և զայլ ամ՝ զղեռաց-
ոցն, և զթռչոցն, և զերկրորդ օրի-
նացն, սքանչելագործ երգս առեալ՝ և
ասէ ՚ի ձէ, սաղմոսին.

Տէր Աստուած փրկութեան իմոյ ՚ի տուէ կարդամ.
Նմ ՚ի ձէդ, սաղմոսին մեծաձայն
գոչէ և ասէ.

Ցերեկնէին իւր յեգիպտոսէ,
և այլն միւս մոլէ. Սաղմոսէ և՚ի ձդ
նուագին ասելով թէ.

Առաքեաց զՄովսէս ծառայ իւր և զԱհարոն՝

զոր-

զոր ընտրեաց ինքն ։ Եդ ՚ի նոսա զբան նշանաց
իւրոց, և զսքանչելագործութիւն իւր յերկիր Քամայ.
Առաքեաց խաւար և խաւարեցոյց զնա. և դարձոյց
զջուրս նոցա յարիւն.

Նա՛ այլ մի բառ միոջէ՝ որ ած զհարուած
սրն յեղանելն յեգիպտոսէ և ամենեքին
բոլանդակ սաղմոս այս, և ՃԵ,
Խոստովան եղերուք Տեառն զի քաղցր է" ։
Ո՛խօսեցի".

՚Ի սոսա, մ՛տ այս իրաց դատանես գրեալ.
Նա՛ մ՛տ քահանային, և խորանին, և սրա
տարագացն. ՚ի ՃԸ, սաղմոսին՝ մեծ բար
բառ գոչէ երգելով և ասէ.
Մատուցէ՛ք տն՝ որդիք Այ, մատուցէ՛ք տն՝
զորդիս խոյոց.

Նա՛ այլն մի բառ միոջէ՝ մանրանուագելով
զտնմ գործն և զզօրութիւն, քաղցր ձայ
նիւ նուագէ ։ Նա՛ մ՛տ յեսուայ նա_
ւեայ և դատաւորացն, ՚ի ՃԴ, սաղմոսին
երգս առեալ նուագէ և ասէ.
Շինեցին քաղաքս բնակութեան իւրեանց, և սերմա
նեցին անդաստանս և տնկեցին այգիս.
Օ ՚ի յաւուրսն յեսուայ տուանցեր
կիրն պարգևաց ։ Նա՛ մ՛տ դատաւորացն
ասէ այս_

այսպէս 'ի սմին սաղմոսի.

Աղաղակեցին առ Տր 'ի նեղութեան իւրեանց, 'ի վշտաց նոցա փրկեաց զնոսա։

Ցուցանէ և զայս 'ի գիրս դատաւորացն. ասէ, յորժամ աղաչէին և աղաղակէին առ Տր ժողովուրդն, յարուցանէր նց դատաւորս. և փրկէր զնէ 'ի ձեռաց նեղչաց նց։ Նաև վն գրոց թագաւորութեցն՝ մեծաձայն գոհանալով նուագէ և ասէ 'ի ժթ, սաղմոսին.

Սոքա կառօք և սոքա երիվարօք. իսկ մեք յանուն Տեառն Այ մերոյ մեծք եղիցուք։

Նաև վն գրոցն եզրի՝ 'ի ճիե, սաղմոսին ասացեալ է. որ են օրհնութիւնք աստիճանաց, գեղեցկախառն մանր նուագէ և ասէ.

'Ի դարձուցանել Տն զգերութի ժողովրդեան իւրոյ· եղաք մեք իբրև մխիթարեալք.

Նաև դարձեալ 'ի ճիա, սաղմոսին ասէ այսպ.

Ուրախ եղէ ես որք ասէին ցիս՝ 'ի տուն Տեառն երթիցուք մեք.

և որ զկնի։ Իսկ վն գրոց մարգարէիցն՝ յմ երգս իւր նշանակեալ նուագէ վն փրկչին մերոյ և Տն Յի Քի գալըստեանն, Նաև վն զի ածէ՝ որ այսպէս

 եկն,

եկն այսպիսի գոհուԹիւնք այսպէս փառաւորէ յերգելն իւրում եւ ասէ ՚ի խնդ, սաղմոսին.

Ա՜յ յայտնապէս եկեսցէ, Ած մեր եւ մի՛ ծած-կեալ լռեսցէ.

Նա՛ ՚ի ձձէ, սաղմոսին ցնծուԹբ երգե-լով ասէ՝ այսպէս.

Օրհնեալ ես որ գալոց ես անուամբ տեառն. օրհնեցաք զձեզ ՚ի տանէ տեառն:

Նա՛ վս զի ասէր Միածինն ինքն Հօր բանն. այսպէս նուագէ ՚ի ձԹ, սաղմոսին.

Առաքեաց զբան իւր՝ եւ փրկեաց զնս ՚ի ձեռաց ապականչաց իւրեանց.

Նա՛ քանզի որ գալոցն էր՝ Տէր, եւ բանն Հօր առաքեալ, զայս զբան՝ Հոգե-կիր մարգարէին մուա՛ որ աչօք տեսեալ, զէն զորդին Այ երգս ասեալ. ո՛ր Թէ ձայնիւ Հօր ասէր ՚ի խդ, սաղմոսին.

Բղխեսցէ սիրտ իմ զբան բարի:

Նա՛ դարձեալ ՚ի ձԹ, սաղմոսին ասէ.

Յարգանդէ յառաջ քան զարուսեակ ծնայ զքեզ:

Նա՛ ո՞վ այլ որ իցէ սա՝ ինձ ծնունդ Այ, եԹէ ոչ բանն Այ եւ իմաստու-Թիւնն եւ զօրուԹիւնն՝ Միածին Որ-դին Այ. Սա է բանն Հօր յառաջ՝ Թէ եղիցի լոյս եւ հաստատուԹի եւ ամ.

 Նա՛

Նա՛ այս գիրք երգոց են, որ ժողո-
վեալ յինքեան նուագէ ասելով, թէ՛
Բանիւ Տեառն երկինք հաստատեցան. և հոգ-
ւով բերանոյ նր ամ զօրութիւնք նոցա:

Նա՛ զգալուստ Քրի ճշմարիտ եղեալ-
այլ և՛ս քաղցրագոյն գիտութե, հոգւոյն
շնորհօք գոչէ և ասէ ՚ի խսդ. սաղմոսին.
Աթոռ քո Ած յաւիտեանս յաւիտենից. գաւա-
զան ուղղութե գաւազան արքայութե քոյ:
Սիրեցեր զարդարութի և ատեցեր զանօրէնութի :
վսն այսորիկ՝ օծ զքեզ Ած. Ած քո.
և այլն: Նա՛ զի մի՛ ոք այսօք համարիցի
և լոկ երևելովս ըստ նմանութե մարդոյ՝
որ գալոցն իցէ. նշանակէ և զայս, եթէ
Ճշմարիտ մարդ է ծնանելոց. և զայն,
եթէ սա՛ է՝ որով ամ ինչ եղև. և զմարդ-
կութի նր և զածութին ասելով՝ ի ձգ.
սաղմոսին,

Մայր սիօնի ասէ մարդ է, և մարդ ծնաւ ՚ի նմա:

Նաև և զածութեանն այսպէս,

Եւ ինքն հիմունս արկ ՚ի նմա բարձրեալն.

Այս ինչ է զոր ասեն. եթէ Ած է բանն,
և ամ ինչ նովաւ եղև, և բանն մարմին
եղև. Վսն այսորիկ՝ և յածայինն կուսէ

ծա-

ծանուցեալ զծնունդն ոչ լռեաց. այլ վաղվաղակի յայտնապէս գոչելով նուագէ խրախուսութիւն, և ասէ.

Լո՜ր դուստր՝ և տե՛ս. և խոնարհեցո՛ զունկն քո. և մոռա՛ զժողովուրդ քո. և զտուն հօր քոյ. զի ցանկացաւ թագաւոր գեղոյ քոյ. որ սա ինքն է տէր:

Եւ՜ այս նման է՝ զոր ասէն Գաբրիէլ. Ողջո՛յն ընդ քեզ Մա՛րիամ՝ օրհնեա՛լդ ՚ի կանայս, Տէր ընդ քեզ: Եւ՜ ասելովն զա՛թի՝ թէ (սա՛ է Տէր քո,) վաղվաղակի և զմարդկութեն ծնունդն ՚ի կուսէն՝ յայտնէ ասելովն. Լո՛ւր դուստր: Գաբրիէլ՝ կոչէ զնա յանուանէ Մարիամ. վս զի՝ ոչ՝ զի՛ նմանէր բառ բնութե ծննդեանն: Իսկ մեւ՛ինթ բառ հայրապետութեն, և վս զի՝ յազգէ իւրմէ էր կոյսն, դուստր կոչէ զնա: Եւ՜ վս զի՝ բնութ մարդկութե. էր՝ որ ծնանելոց էր. վնկ՝ և չարչարեալ մարմնով զնա նշանակէ. և զխորհուրդ խորամանկութեն՝ զոր հրէայքն և իշխանք նց խորհեցան, և մատնեցին և չարչարեցին. ուսեալ մարգարէական ականջն՝ զառ յայս լինելոցն մեզագրելով սաղմոսէ, և ասէ յերկդ սաղմոսին.

ընդէ՛ր խռովեցան հեթանոսք և ժողովուրդք խորհեցան ՚ի ունայնս. և միաբանեցան թագաւորք երկրի, և իշխանք ժողովեցան ՚ի միասին, վասն

Տեառն և վասն օծելոյ նորա.

Լ՛ա ՚ի իա սաղմոսին՝ թէ ո՞վ մեռանելոց է. Ով և քանզի փրկչին ասէ այսպ. եթէ՝

Ե՛ ՚ի հող մահու իջուցին զիս.

և այլն. Իսկ ծակել զձեռս և զոտս՝ ոչ այլ ինչ նշանակէ, այլ զբևեռել խաչե լոյն. և զայս ամ ասեալ՝ մարգարէ տէ՛ մեզ. եթէ ոչ վս իւր ինչ, այլ վս մերոյ փրկութե կրեաց զչարչարանսն՝ Տէրն փառաց. և ասէր այսպէս. ով

յերեսաց նորա ՚ի ձէ, սաղմոսին ալ.

Յիս հաստատեցաւ սրտմտութիւն քո

Լ՛ա ՚ի կբ սաղմոսին ասէ.

Զի՛նչ զոր ոչ յափշտակեալ էի, յայնժամ տուժէի նչ. քանզի ոչ կայր ՚ի վր նր մեղս մահու՝ որով պարտաւոր լինէր մեռանել. այլ վս մեր չարչարեցաւ. և զմեր զցաւութ պատուհասի պատուիրանազանցութեն՝ յիւրն եբարձ: Նոյն վկայեալ և Եսայիաս, թէ նա զհիւանդութիս մեր եբարձ: Օր ասացեալ է ՚ի ձլէ սաղմոսին՝ եթէ,

Տէր հատուցանէ ընդ իմ:

Մացէլ է և հեգոյն որդւոյ ՚ի հնոց, ալէլուիա. Թէ՝ կեցուսցէ զորդիս տնանկաց, և խոնարհեցուսցէ զամբարտաւանս. Չի փրկեաց զաղքատն ՚ի հզօրէ, զաղքատն և զտնանկ՝ որոյ ո՛չ էր իւր օգնական:

Ո՛վ զհեռ այսր մեծի, ՚ի յերկինս զմարմ նեղէն վերանալն որ՝ յառաջաձայնէ առեալն ՚ի նիգ, ալէլուիա. Եթէ՝

բացէք իշխանք զդրունս ձեր ՚ի վեր. բացցին դրունք յաւիտենից, և մտցէ թագաւոր փառաց:

Ո՛վ ՚ի խաչ, ալէլուիա՝ մեծաձայն գոչէ հնչմամբ, և փառաբանեալ աւետներգոր ծնունդս հնչողական քաղցր ձայնիւ՝ մանր ... նո՛րագեալ եղանակէ և ասէ.

Համբարձաւ Աստուած օրհնութեամբ, գոչմամբ՝ Տէր ձայնիւ փողոյ:

Ո՛վ զհաւատեալն ընդ աջմէ հօրն յաթոռն փառաց՝ պատմէ մեզ, և ասէ ՚ի ձիթ, ալէլուիա.

Ասաց Տէր ցՏէր իմ՝ նի՛ստ ընդ աջմէ իմմէ, մինչև եդից զթշնամիս քո պատուանդան ընդ ոտիւք քովք:

Ո՛վ ՚ի յերկինս ալէլուիա՝ ցուցանէ զարդար դատաւորութիւն, և զմիւսանգամ գալու

ստին

որդին միածնին ՔԻ, և զխորհուրդն սոսա
նայի. Մեղեդի, եԹէ
Նստար յաջմու՝ դատաւոր արդարութեան:
Սաստեցեր 'ի հեթանոսս. և կորեաւ ամպարիշտն:
Ե՛ւ մեզ զի զդատաւորութիւն առ 'ի հօրէ
ընկալեր դատել զամ ազգս, և ոչ զայն
թագուցանէ. այլ դատաւոր զնա անմի
յայտնապէս եկեալ 'ի ՀԱ, սաղմոսին
ասելով. ԱԾ՝ զիրաւունս քո արքայի՝ տուր.
Եւ 'ի նմին, սաղմոսին ասէ.
Կոչեսցէ զերկինս 'ի վերուստ՝ և զերկիր դատել
և այլն. Եւ 'ի ԽԹ, սաղմոսին ասէ.
ԱԾ եկաց 'ի ժողովս աստուածոց,
և այլն: Պարձեալ և զխոստումն հեծևս
սաց 'ի բազում տեղիս նշանակեալ ու-
սուցանէ մեզ. մանաւանդ 'ի ԽԶ, սաղ
մոսին ասելովն.
Ծափս հարէք ամ հեթանոսք.
Եւ 'ի ՀԱ; սաղմոսին ասէ.
Առաջի նորա նախ հնդիկք անկցին.
Եւ զայս ամ՝ մեզ Տն միածնի Որդ-
ւոյն ՔԻ 'ի գիրս սաղմոսարանացն երգէ
դաւիթ. Զորս և յետ բարբանչէր գրոց՝
նման սմին աստցեալ է մեզ փրկչին մերոյ

Այլ և զայլ օրինակ գրոցն՝ զոր երբեմն մարգարէանան, և երբեմն պատմութիւ առնեն. երբեմն մարգարէանալով առնեն լուացարուք, սրբեցարուք. և զարձել՝ եթէ լուա՛ ՚ի չարեաց քոց զսիրտ քո՛ Երուսաղէմ. Իսկ երբեմն պատմութիւ առնէ Դանիէլ՝ վն շուշանայ: Իսկ Եսայի՛ վասն Եզեկիայ և Սենեքերիմայ. Ըստ նմին օրինակի, և գիրք սաղմոսացն՝ ունին զնս նս մասս զամ գրոց յինքեան. և զայս լայնաձայն քաղցրանուագս սաղմոսէ յերգելն իւրում՝ օրինադրեալ հրաման տայ ՚ի Ղ: սաղմոսին և ասէ.

Լռեա՛ ՚ի բարկութէ և հանգիր ՚ի սրտմտութէ.

Իսկ պատմութիւ առնէ զելսն Իէլի յեգիպտոսէ: Իսկ մարգարէանայ վասն փրկչին մերոյ՝ որպս յառաջագոյն ասացի. և զամ ինչ անհնարին հոգւոյն շնորհաց: Իսկ որ կամէր ծոցին մք, յիւրաքանչիւր ՚ի մրգրէսն ասաց, և յայտնեաց: Այսպէս և գիրք սաղմոսարանացն՝ իւրաքանչիւր ընդ գրեանն ունին զմխիթարութի, այլ և այլ և սքանչելի. որ իւր միայն յինքեան առանձինն՝

ՀԱՅԿ.ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՖՈՒՆԴԱՄԵՆՏԱԼ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
A 8/15

ուրոյն զարմանազանութիւս ունի ։
Վասն զի՝ զիւրաքանչիւր ոգւոցն շարժ-
մունս՝ և զուղղութիս, գրեալ յինքեան
ցուցանէ ։ Եւ ուր 'ի պատկերի՝ 'ի սաղ-
մոսարանս տեսեալ զինքն իմանայ . և
ոչ եթէ իբրև զայլոյ՝ այլ ուր յինքե-
նէ, մարդն՝ զիւր խօսան պատմէ և եր-
գէ ։ Իսկ յայլ գրեանն, իբրև զայլոյ
զխօսս և զբանս անցանէ ։ Իսկ 'ի սաղ-
մոսսն՝ որպէս զիւր բան , և զաղօթս
և զխնդրուածս մատուցանէ . և որպէս
'ի սաղմոսարանսն, այնպէս տեսեալ զիւր
միտսն՝ հանդերձ աղօթիւք որբաէ և ընտ-
րէ . և ոչ ուր յարարածս զայլոյ խօսս
պատմէ . եթէ ա՟ծ խօսէր ը՟ մովսէսի .
և մովսէս տայր պատասխանի ։ Եւ՛ դար-
ձեալ թէ՝ խօսեցաւ տէր Ա՟ծ ընդ Աբ-
րահամու ։ Իսկ 'ի սաղմոսարանսն, որպէս
թէ ինքն մարդն՝ զիւր բանն խօսի ընդ
Ա՟յ, և Ա՟ծ ը՟ մարդոյն ։ Եւ՛ այնպէս, ուր
իւրով բանիւքն՝ երգս առեալ սաղմոսէ
և ասէ 'ի ձ՟, սաղմոսին .

Ի՟ր յուսացայ . և դարձեալ՝ 'ի ժ՟ղ, սաղմոսին
ասէ . Լո՛ւր Տէր արդարութե՛ , և նայեա՛ .

Իսկ 'ի ծ, սաղմոսին, որպէս թէ՝ վասն իւր
ինչ մեղաց և ապաշխարութե, զնոյն սաղ
մոս պատմէ և ասէ. Ողորմեա ինձ Այ ըստ
մեծի։ Իսկ յորում 'ի սաղմոսան նոյնպէս՝ թէ
ինքն այժմ զսաղմոսս վասն իւրոց իւրացն՝
մարդն, երգեալ նուագէ. և այսպէս,
յինքեան բանիւ զ ծդ.

Ունկնդիր Այ աղօթից իմոց. և 'ի ծե, Ողոր-
մեա ինձ Այ՝ զի կոխեաց զիս մարդ. և 'ի ծզ,
Ողորմեա ինձ Այ՝ ողորմեա ինձ, զի 'ի քեզ յու-
սացաւ. և 'ի ճխա. Ձայնիւ իմով ես առ Տէր
կարդացի. Սփռեցից առաջի"։

Յորժամ սաղմոսիցէ այլ ոք, ոչ եթէ
այլ ոք հալածիցի և չարչարիցի, և կամ
գոհանայցէ և աղաչիցէ և օրհնիցէ.
այլ որպէս ինքն իւրով բանիւ երգս ա-
ռեալ նուագէ, և փառաբանէ առ
Այ որպէս զիւր բանս. և հոգւոյն սրբոյ հո-
գեխօսն եղեալ ինքն կայ և մարգա-
րեանայ։ Իսկ այս բովանդակ յամ 'ի-
սաղմոսն՝ արժան է մեզ ուշ դնել և
շարժել զոգիս մեր, և մտօք մերովք
աղօթել. և այսպէս համարիմք եթէ
մեք իցեմք որ խօսիցիմք ընդ Այ. 'ի յէ

շտեմարան մերոյ ուղղութեց գործոց
և գնացից. Այսպէս ասէր Տէրն երանե-
լի՛ եթէ առաք զաւանդութիս զայս 'ի-
հարցն, բանիւք և մտաւորութբ որպս
և զմեր ասել. և շնորհեցաւ ևս դար-
ձեալ մեզ՝ 'ի փրկչէն, զնա և զգործս
նորա՝ ոչ և զպատկեր առաջի աչաց ու-
նել օրինակաւ, և գնալ ըստ նմանութե
նորա. Քանզի և մարդ եղև վս մեր
եղև. և զմարմինն իւր 'ի փրկութի մե-
ղաց մերոց՝ 'ի մահ մատնեաց. զի զմահն
զերծուսցէ 'ի մահուանէ. և զերկնային
և զաստուածութե զգնացս և զգործս
իւրոց 'ի յերկրեան. զի մի՛ ևս լիցի դիւ-
րագոյն խաբէլ 'ի Թշնամւոյն. Այլ զի
առաք մեք զաւանդութի՛ առ հաւատ-
չեայ 'ի զգուշաւորութի. ամ ինչ զոր
ինքն գործեաց վս մեր 'ի պարտաւորու-
թիւն նմանյի: Այլ՝ ոչ միայն վարդա-
պետեաց. այլ և ինքն արար՝ զոր ու-
սոյց մեզ. զի իւրաքանչիւր՝ լինիցուք
զասելն նորա, և որպս զպատկեր աչօք
տեսցուք, և առցուք օրինակ անձանց
մերոց՝ առնել ըստ գործոց նր: Ուի

ցուք

ցո՛ւք զոր տուեն, տուք ինքն. Ուսարո՛ւք
յինէն՝ զի հեզ եմ և խոնարհ սրտիւ:
Կատարեալս արար զմեզ, և յաւագի-
նութեն վարդապետութիւս ած զմեզ.
քանզի յամ ինչ գտանելի է զոյն մե-
րոյ Յի՛ Քի՛ զգնացս բարութե:
Եթէ կամիցիս տեսանել և ուսանել
զմարդասիրութի, եթէ զանձնախոնարհու-
թիւն, եթէ զաղատութի, եթէ զքա-
ջութի, եթէ զողորմածութի, եթէ
զարդարութի, զամ ինչ որ գտանէ 'ի
նմա կատարեալ. որպէս եթէ՝ ոչ ինչ նուա-
զեցէ յամ 'ի բարութեց, զոր Տրն 'ի-
մարդկեղէն բնութեն իւրում կատա-
րեաց: Զայս տեսեալ պօղոսի ասէր.
Նմանօղք ինձ եղերո՛ւք, որպէս և ես
Քի. քանզի և հեթանոսաց և յունաց
օրէնսդրութիք՝ լոկ 'ի բանսն են հնարհ-
քըն, այլ արդիւնք ինչ 'ինմա ոչ երե-
ւին. Իսկ Տրն՝ քանզի արդարև ինքն
Տր է ճշմարիտ նմին. և զամ ուսանէ-
լիսառն արդեամբք և գործովք եցոյց.
ոչ միայն բանիւք օրէնսդրէ, այլ և
օրինակ՝ գործովք իւրովք առաջի ամե-
նե

նեցուն կտրեաց. Զի որք կամիցին առնել և զօրութիւն, և շնորհեաց լինել նման նմա գործովք. մնկ՝ և զգալուստն իւր, ՚ի ձեռն սաղմոսացն մեզ եցոյց. զի նորօք զկատարելութիւն և զերկնային զառաքինութիւն՝ մարդն յինքեան ցուցանէ։ Այսպէս է գտանել ՚ի սաղմոսարանին՝ զխորհրդաւորութիւն և զընթացս մտաւորագոյն. և որ կամին ուշ դնել, դիւրեաւ գըտանեն։ Գտանեն և ՚ի նոսա իւրաքանչիւր սաղմոսի զդեղս հոգւոյն բժշկութեան և համառօտիւքն զկշիռն և զարդարն առասցուք. ամենայն Աստուածեղէն գիրք, ՚ի մարգարէութիւն և յուսումն են առաքինութիւն գործոց՝ և հաւատոցն և ճշմարտութիւն. Իսկ սաղմոսարանացն՝ ուսուցանեն իսկ՝ թէ որպէս արժան է ածել զորդիսն յուղղութիւն։ Ով ոք՝ որ կամիցի առ Թագաւոր մտանել և երկիր պագանել նմա, և ոք ՚ի տեղեկայն առաջնորդ գտանել նմա՝ ուսանիցի և զերկրպագելն, և զձեւն, և զխօսսն. և որպէս արժան է գիտութիւն ամենայն ըստ կարգի իւրացն օրինօք կատարել. և ե-

թէ մի ինչ պակաս տուիցէ, և ոչ ըստ
առաջնորդի վարդապետին գնացէ.
որպէս և անխրատ՝ անկեալ լինի ՚ի բաց
յերկնից թագաւորէն. Նշանս և դիրք
սաղմոսարանացն. որ ոք կամիցի ըստ ա-
ռաքինութե վարուցն գնալ, և նմա-
նող լինել փրկչին ըստ մարմնեղէն գը-
նացից նորա, արժան է համբերութբ մաս-
չել ՚ի կարգսն. և յերգս սաղմոսա-
րանացն խորհրդով մտածել և շարժել
զոգւոյն մտաւորութիւն. կարէ և գտա-
նել ՚ի նոսա ըստ իւմ դիմաց օրինակ ՚ի
պատահել Տեառն մերոյ և փրկչին Յիսու-
Քսի. քանզի կայ և ՚ի նոսա պատմութի.
կայ ՚ի նմա և խրատտուութիւք առակաց.
և մարգարէութիւք և աղօթք և խոս-
տովանութիւք. Այլ են պատմութիւք զը-
րուցատրութեց.

ժը, Երկինք պատմեն զփառս Այ և զա.
խգ, Այ ականջօք մերովք լուաք զոր հարքն.
խը, Լուարո՛ւք զայս ամ ազգք, ունկնդիր.
խթ, Այ աստուծոց տէր խօսեցաւ.
հբ, Իբրև զի բարի է ած իսրայէլի.
հէ, Նայեցարո՛ւք ժողովուրդք յօրէնս.

ձը, Զողորմութիւնս քո Տէր յաւիտեան.
ճթ, Ասաց Տէր ցտէր իմ, նիստ.
ճժզ, Օրհնեցէ՛ք զՏէր ամ ազինք.
ճլզ, Առ գետս բաբելացւոց.

Ն՛ են որք զաղօթման ուսուցանեն.

ճլա, Յիշեա՛ Տէր զԴաւիթ.
ճխա, Զայնիւ իմով ես առ տէր կարդացի.
ձայնիւ իմով զտէրն աղաչեցի.
ծզ, Ողորմեա՛ ինձ Ած՝ ողորմեա.
կէ, Յարիցէ Ած՝ և ցրուեսցին.
ձթ, Տէր՝ ապաւէն եղեր մեզ.
ճա, Տէր՝ լուր աղօթից իմոց ապաւէն իմ.

Ն՛ ոմ թէ ՚ի պատուհասէ. և աղօթք և խնդրուածք.

ե, Բանից իմոց ունկն դիր տէր.
զ, Տէր մի՛ սրտմտութեամբ քով.
է, Տէր Ած իմ ՚ի քեզ յուսացայ.
ժա, Ապրեցո՛ զիս տէր զի նուաղեացաք.
ժբ, Մինչև յերբ տէր մոռանաս.
ժէ, Սիրեցից զքեզ Տէր զօրութիւն իմ.
իա, Ած Ած իմ նայեաց առ իս,
իէ, Առ քեզ տէր կարդացի.
լա, Երանի ում թողութիւն եղև.
լէ, Տէր մի՛ սրտմտութեամբ յանդիմաներ.

խբ, Դատ արա ինձ Ած և իրաւ արա.
ծգ, Ած՝ յանուան քում կեցո զիս և.
ծդ, Ունկնդիր Ած աղօթից իմոց և.
ծե, Ողորմեա ինձ Ած, զի կոխեաց զիս.
ծզ, Ողորմեա ինձ Ած ողորմեա ինձ զի 'ի.
ծը, Փրկեա զիս 'ի թշնամեաց իմոց.
ծթ, Ած մերժեցեր և աւերեցեր զմեզ.
կ, Լո՛ւր Ած աղօթից իմոց՝ և նայեա.
կգ, Լո՛ւր Ած աղօթից իմոց, յաղաչել ինձ.
ձբ, Ած ո՛ քեզ նմանիցէ մի՛ լռեր և մի՛.
ձե, Խոնարհեցո՛ Տէր զունկն քո.
ձէ, Տէր Ած փրկութեան իմոյ 'ի տուէ.
ճլթ, Ապրեցո՛ զիս Տէր 'ի մարդոյ.
ճխ, Տէր կարդացի առ քեզ և.
ճխա, Ձայնիւ իմով ես առ Տէր.
ճխբ, Տէր՝ լո՛ւր աղօթից իմոց. ո՛ւնկնդիր խըն
դրուածաց իմոց.

Յե՛տ 'ի պատասխանել ինձ և գոհանալ.

ճլը, Տէր՝ փորձեցեր զիս և.

Իսկ լոկ 'ի պատասխանեանց.

գ, Տէր զի բազում եղեն նեղիչք իմ.
իե, Դա՛տ արա ինձ Տէր զի ես յանմեղութե.
կը, Կեցո՛ զիս Ած զի հասին.
կթ, Ած՝ յօգնել ինձ նայեաց.

Հ, ՚Ի քեզ տէր յուսացայ մի՛ ամաչեցից.
Հգ, Ընդէ՞ր մերժեցեր Ա՟ծ իսպառ.
Հը, Ա՟ծ մտին հեթանոսք.
Հթ, Ո՛ հովուեդ Ի՟էլի.
Ճը, Ա՟ծ օրհնութեն իմոյ մի՛ լռեր.
Ճիբ, Առ քեզ Տ՟ր համբարձի զաչս իմ, որ բնա.
Ճիե, ՚Ի դարձուցանել տեառն.
Ճլ, Տ՟ր ո՛չ բարձրացաւ սիրտ իմ.

Եւ ՚ի խոստովանել մեղաց.

Ծ, Ողորմեա՛ ինձ ա՟ծ ըստ մեծի ողորմութեն.
Իսկ յորժամ խառն ախտիւք և խոս-
տովանութբ և պատմութբ իցէ.
Թ, Գոհացայց զքե՛ն տէր.
Հդ. Խոստովան եղիցուք առ քեզ Ա՟ծ. —
Ճա, Տէ՛ր՝ լո՛ւր աղօթից իմոց աղաղակ.
Ճե, Խոստովան եղերուք Տ՟ն՝ զի քաղցր,
Ասասցեն փրկեալք Տ՟ն.
Ճժէ, Խոստովան եղերուք տ՟ն, զի քաղցր է.
Ասասցէ՛ տունն Ի՟սրայէլի.
Ճլե, Խոստովան եղերուք տ՟ն, զի քաղցր է.
Խոստովան եղերուք Ա՟յն Աստուծոց.
Խոստովան եղերուք տ՟ն Տերանց.
Ճլէ, Խոստովան եղեց քեզ տ՟ր՝ բոլորով սրտ-
իւ իմով, առաջի հրեշտա՟՟.

Իսկ յորժամ ախտացեալ՝ հանդերձ
խոստովանութե՛ սակաւ հանգիստ գը-
տեալ .

ճժ , Խոստովան եղեց քեզ Տր բոլորով սրտի՜
իմով 'ի խոր'' .

Ի՛է խրատութի անառակութե .

լզ , Մի՛ նախանձիր ընդ չարս , և մի՛ .

Իսկ մարգարէանալով զհանդերձեալսն ,

ի , Տր 'ի զօրութե քում ուրախ .

իա , Ած ած իմ նայեա՛ց առ իս , ընդէ՛ր թողեր .

խդ , Բղխեսցէ սիրտ իմ .

խզ , Ծա՛փս հարէք ամ հեթանոսք .

հա , Ած՝ զիրաւունս քո արքայի .

Ի՛է մարգարէութիք՝ հանդերձ պատ-
մութեք .

ճթ , Ասաց Տր ցՏր իմ , նի՛ստ ընդ .

Ի՛է հրաման տալ , որ թէ՝ յերս բա-
րութե դարձուցանել .

իը , Մատուցէք տն որդիք Այ .

լբ , Ցնծացէք արդարք 'ի Տէր .

պ , Ցնծացէ՛ք առ ած օգնականն է .

ղդ , Եկա՛յք ցնծասցուք 'ի Տէր .

ղե , Օրհնեցէ՛ք զՏր յօրհնութի նոր , որհ'' .

ղզ , Տր թագաւորեաց ցնծասցէ .

ՂԷ, Օրհնեցէ՛ք զՏէր յօրհնութիւն նոր զի սքան.
ՃԳ, Օրհնեա՛ անձն իմ զՏէր. տր Աճ իմ մեծ.
ՃԸ, Աճ օրհնութեան իմոյ մի՛ լռեր.
ՃԺԴ, Սիրեցի զի լուիցէ տէր.
Եւ՛ խորանաւորաց՝ հանդերձ օրհնութք.
ՃԽԹ, Օրհնեցէ՛ք զՏէր յօրհնութիւն նոր օրհնութիւն.
Եւ՛ որդ թէ՝ հանդերձ վերադարձաւն, զա
ռաքինութիւն վարս.
ՃԳ, Խոստովան եղերուք տն և կարդացէ՛ք.
Օրհնեցէ՛ք և սաղմոս ասացէ՛ք.
ՃԺԱ, Երանեալ է այր՝ որ երկնչի 'ի տնէ.
ՃԺԸ, Երանեալ են անբիծք 'ի ճանա''.
ՃԻԴ, Ո՛յուսայ 'ի տէր՝ որդ 'ի լեառն.
ՃԼԲ, Ձի՛ բարի կամ զի վայելուչ.
Իսկ օրհնութի՝ խառն ը պատմութիւն.
Ղ, Ո՛ բնակեալ է յօգնութի բարձ''.
ՃԺԲ, Օրհնեցէ՛ք մանկունք զՏէր.
ՃԺԶ, Օրհնեցէք զՏէր ամ ազգք.
ՃԼԴ, Օրհնեցէ՛ք զանուն տն. օրհնեցէ՛ք.
ՃԽԴ, Բարձր արարից զքեզ Աճ իմ.
ՃԽԵ, Օրհնեա՛ անձն իմ զՏէր, օրհնեցից զտր.
ՃԽԶ, Օրհնեցէ՛ք զՏէր, զի բարի է սաղմոս Աճ.
ՃԽԷ, Գովեա՛ եղէմ զՏէր.
ՃԽԸ, Օրհնեցէ՛ք զՏէր յերկնից.
ՃԽԹ, Օրհնեցէ՛ք զՏէր յօրհնութիւն նոր.

ճծ, Օրհնեցէ՛ք զԱծ ՚ի սրբութեան նորա.

Այլ որ գոհանալոյն են.

ը, Տէր տր մեր, զի սքանչելի է.
ժէ, Սիրեցից զքեզ Տր զօրութիւն իմ.
իթ, Բարձր արարից զքեզ Տր, զի ընկալար.
լգ, Դատեա՛ տէր զայնոսիկ.
խե, Աճ մեր ապաւէն և զօրութիւն.
կբ, Աճ Աճ իմ ես առ քեզ առաւ.
ժզ, Լո՛ւր տր արդարութեան.
ձդ, Հաճեցար տէր ընդ երկիր.
ճժդ, Սիրեցի զի լուիցէ.
ճժե, Հաւատացի զոր և խօսեցայ.
ճի, Համբարձի զաչս իմ ՚ի լերինս.
ճիա, Ուրախ եղէ ես յորժամ ասէին ցիս.
ճիդ, Ո՛ յուսայ ՚ի տր որ ՚ի լեառն սիօն
ճիե, ՚Ի դարձուցանել տն.
ճիը, Բազում անգամ մարտեան.
ճխդ, Բարձր արարից զքեզ Աճ իմ և թա.

Իսկ որ երանութիւնք ձայնաւորեալ են, այսք

ա, Երանեալ է այր՝ որ ո՛չ գնաց.
լա, Երանի՝ ում թողութիւն եղև մեղաց.
խ, Երանի՝ որ խորհի զաղքատն և զտնանկն.
ճժը, Երանեալ են անբիծք.
ճիէ, Երանի ամենեցուն, որ երկնչին ՚ի տնէ և գնան.

Ո՞ր այլ՝ երբեւ ցուցանելոյ զցանկութի,
հանդերձ օրհնութեք .
ճէ, Պատրաստ է սիրտ իմ Ած :
Ո՞ր այլ երբեւ խրատուելով՝ յառաջէ
նուէն քաջութի .
ժ, ՚Ի տէր յուսացայ, ոչ՛ ամչեցէք .
Իսկ չարախօսութի չարագործացն և
ամբարշտացն .
բ, Ընդէ՛ր խռովեցան .
ժգ, Ասաց անզգամն . Տէր յերկնից նայի .
լե, Ասէ անօրէնն մեղանչել .
ծա, Զի պարծիցի՚ի չարութե .
ծբ, Ասաց անզգամն ՚ի սրտի իւրում .
Ած յերկնից նայեցաւ .
Ո՞ր է որ կարդալոյ առ Տէր, և լսե-
լի լինելոյ .
դ, ՚Ի կարդալ իմում լուար ինձ .
Ո՞ր է որ երբեւ զաղօթից պատմուի .
ժթ, Լուիցէ քեզ տր յաւուր անձկութե .
կդ, Քեզ վայելէ օրհնութի .
Ո՞ր է՝ որ ՚ի տր պարծելով պատմէ ըղ-
բանս իւր .
իբ Տէր հովուեսցէ զիս, և ինձ ինչ ո՛չ .
իզ, Տէր լոյս իմ և կեանք իմ է .

լը, Առաջի թէ պահեցից զճանապարհս քո.
լթ, Համբերելով համբերի Տ՛ն.
խա, Ո՜վ փափաքէ եղջերու յաղբերս.
կա, Բայց միայն Ա՛յ հնազանդ լեր անձն իմ.
հե, Յայտնի է 'ի Հրէաստանի Ա՛ծ.
ձգ, Ո՜վ սիրելի են յարկք.
ղզ, Տէր թագաւորեաց ցնծասցէ.
ղը, Տէր թագաւորեաց բարկ,
ճծա, Փոքր էի ես յեղբարս իմ:
Իսկ յորդորել 'ի լաւութիւն է.
ծէ, Ողորմեա ինձ Ա՛ծ: զի կոխեաց.
ձա, Ա՛ծ եկաց 'ի ժողովս:
Իսկ ոմանք են որ օրհնութեան բանս ասել.
խէ, Մեծ է Տ՛ր՝ և օրհնեալ է յոյժ 'ի քաղաքի.
կդ, Քեզ վայել է օրհնութի՛:
Իսկ այլ՝ վասն վախճանի և յարութեն.
կե, Աղաղակեցէ՛ք առ Ա՛ծ ա՛մ երկիր:
Նոյնպէսն իմն կարգ՝ երբեք բնութե մտա-
ծութեն՝ 'ի սաղմոսն խաղան. և է օգ-
նութի մեծ՝ որ Ք՛ն հոգևոր առաջնոր-
դութե ամէն զնս. և գտանեն 'ի նոսա
Ք՛ն իւրաքանչիւր խորհրդոցն շարժմանց
զդեղս բժշկութե ախտիցն, եղգոհու-
թիւնս առ Ա՛յ՝ ասողջ մտաւորութեց.

ւ սպառազինեալ յամ կողմանց զօգնութիւն
ընդդէմ թշնամւոյն ուսուցանէ զմարտ
ն գիտելի և զյաղթութիւն. և Տն օրհ-
նութիւն և փառս հանեն. և յամ կող-
մանց վարդապետեալ, ուսուցանեն զօ-
հանալ զնոյ. զի ոչ միայն յամբարշտու-
թենէն անկանելոյ պահեն, և ոչ մի-
այն 'ի բարիսն առաջնորդեն. այլ և 'ի
բանից զգուշացեալ պահեն զդատարկ
որն և զընդդիմացորն, և 'ի դատապարտու
թենէ ոչ տան խօսել. և հրամայեն
մի՛ զինչս գողել և երդնուլ. և մի՛
առնել զլոյսն՝ խաւար, և զխաւարն՝
լոյս. և մի՛ զդառն՝ քաղցր. և մի՛ ըզ
չարն՝ բարի. նոյնպէս, և մի՛ զբարին՝
չար. զի որ ոչ զգուշանայ բանիցս այ-
սոցիկ, հայհոյիչ է՛ այ. և երբև զսու
րբն զայն՝ որ խաչօքն եղև, դատապար
տեալ պատուհասի 'ի գեհենի : Իսկ որ
ամէ, և ընտրեալ զարդարն յանարժա-
նոյն, բերան մն կոչի բան դրոյն :
Որդ՝ եթէ զքեզ կամիցիս երանել, ու-
նիս օրինակ և առաջնորդ քեզ զսաղմ
ոսարանն : և ուսուցանէ քեզ թէ ով,

և վա՛յ, և զի՞նչ օրինակէ՛ քեզ ասել:
Ո՞րդ՝ լուր սաղմոսերգին, և տայ քեզ
առաջնորդ զառաջին սաղմոսն՝ որ ասէ.
ա, Երանեալ է այր՝ որ ո՛չ գնաց.
լա, Երանի՝ ում թողութիւն.
խ, Երանի՝ որ խորհի զաղքատն.
ՃԺԸ, Երանեալ են անբիծք.
ՃԻԷ, Երանի ամենեցուն՝ որ երկնչին 'ի Տեառնէ:

Այլ եթէ մեծամեծք և իշխանք. և կամ ծառայք և ընտանիք՝ խորհեցին ինչ չարութի՛ 'ի վերայ քոյ՝ միահաւանք լուծանել, ունիս զօրինակ փրկչին՝ զձեռս տարածել առ Տէր՝ մեղադրելով թշնամւոյն,
ասա՛ յերկրորդ նուագին.
բ, Ընդէ՞ր խռովեցան. և այլն՝ մի ըստ միոջէ:

Այլ եթէ հալածիցիս յընտանեաց և 'ի սիրելեաց և 'ի ղուգակցէ. և բազումք են յարուցեալ 'ի վերայ քոյ 'ի նեղել ըզքեզ, ասա ըզԳ, սաղմոսն,
'Ի կարդալ իմում լուար ինձ:

Այլ համբարձեալ զձեռս առ Տէր, նըռագեա՛մ և հառաչելով ասա.
գ. Տէր՝ զի՛ բազում եղեն նեղիչք իմ. և որ 'ի կարգին է.

Այո՛ ի վշտանալն քում լուեալ Տ՛ր՝ և դիւրացուցանել ՚ի նեղութեան՝ կամիցիս գոհանալ, երգեա՛ ցընծալով ըզ չոր-րորդ նուագն.

Ի կարգաւ խմբում լուսար.

և Գ, Ճժդ, Սիրեցի զի լուիցէ Տէր :

Այո՛ եթէ թշնամի ոք քոյ՝ ՚ի դարան մը-տեալ կամիցի պաշարել զքեզ նեղու-թեամբք, և քո լուեալ՝ կամիցիս առ Տ՛Ի աղօթս մատուցանել, և ՚ի բաց մեր-ժել զնեղութի թշնամւոյն, կանխեա՛ Ը սուաւօսն, և սա՛ զնուագն,

Ե, Բանից իմոց ունկնդիր Տէր, և այլն մի՛նչ մինչև.

Այո՛ դարձեալ՝ եթէ զսպառնալիս Տ՛ն ՚ի վե՛ր քոյ իմասցիս. և մ՛տ այդորիկ խը-ռովեալ զխորհուրդս քո տեսցես, նուագեալ մ՛ն քո դաւիթ զ Զ՛, սաղմո սըն, ուսուցանէ քեզ ասել.

Տէր՝ մի՛ սրտմտութեամբ քով յանդիմաներ զիս. և զայլս այլն.

ԼԵ. Տէր՝ մի՛ սրտմտութեամբ քով յան, և այլն մի րաս մինչև :

Այո՛ եթէ իցէ՝ զի խորհիցի ոք խորխո-

 րատ

բաս փոխել 'ի գլորել զքեզ. ով աջէ
տոփելն զդաւախթ. և քո լուեալ և զի
տացեալ զկրան, մեծ և լայն ձայնիւ
երգեմ և ասեմ զՏէ, Նուագն.

Տէր Աճ լուր 'ի քեզ յուսացոյ։

Այժմ դարձեալ՝ տեսեալ զշնորհս փրկ.
չին յամ կողմանց ձգտեալ. և կամի
ապրեցուցանել զազգ մարդկան, լե՛ր
ձայնակից ՏՆ. և գոհանալով ասեմ ընդ
Է Նուագն.

Տէր տէր մեր, զի սքանչելի է և այլն։

Այժմ դարձեալ՝ եթէ օրհնել կամիցես
խնդութբ 'ի վէր հնձանաց, գոհանալով
զտոնէ՝ որ լցոյց 'ի գինւոյ ուրախութե
զխորհուրդս քո և զսիրտ, և զմիտս
քո արար դուք և հնձան, երգեմ և
Նուագեմ զՏ և զ Ձգ սաղմոսն՝
զՏէր տէր մեր, զի սքանչելի է.
և զԱրքէս սիրելի են յարկ քո տէր։

Այժմ եթէ կամիցես անխծանել զթշնա
մին՝ տեսանելով զփրկութի քո 'ի բռնա
ւոր և 'ի չար օձէն, մի՛ անձինդ տալ
ցես զպարծանսն. այլ դիտապէ՛ր, թէ
միածնի Որդւոյն տայ է. այս ամ օգ.

Նու

նութիւք, երգեա՛ և նուագեա՛ զԹ, սաղմոսն,

Գոհացայց զքէն Տէր՝ և այլն.

Եթէ ոք զքեզ 'ի վտանգաւորութիւն ար-կեալ խռովեցուցանիցէ, ուրեմն քեզ օգնական և յոյս քաջամտութեան զՏէր, առնելով զԺ, սաղմոսն.

'Ի Տէր յուսացայ՝ ոչ ամօ.

և յորժամ տեսցես բազում զուրուք զհպարտութիւ, և ամենեւին առաւե-լեալ 'ի չարութիւ՝ և ո՛չ մի ինչ բարու-թիւն կայցէ 'ի մարդկան ումեք, փա-խի՛ր 'ի Տէր. և ասա՛ զԺԱ, սաղմոսն.

Ապրեցո՛ զիս Տէր. զի նուաղ.

Իսկ եթէ տեսանիցես զթշնամին քո երկայնժամանակեան՝ և 'ի վր քոյ ըզ-չար խորհելով. մի՛ կարծամտիր, որպս թէ՝ Տն անտես արարեալ իցէ՝ զքեզ. այլ մխիթարելով զքեզ, ասա՛ այսպէս ցՏ. զԺԲ, սաղմոսն.

Մինչև յե՞րբ Տէր մոռանաս.

Իսկ եթէ տեսանիցես զոք՝ հայհոյելով զԱյ բարերար խնամակալութիւն, մի՛ զու-գեալ հաւասարիցիս ամպարշտութե

նր

Նորա . մատուցեալ առ Ի՛Ծ ասիցես, ըզ
ժգ, սաղմոսն.

Ասաց անզգամն ՚ի սրտի իւր . Տ՟ր յերկնից նայեւ.
և զծ՟բ Ասաց անզգամն . Ա՟ծ յերկնից նայեւ.

Իսկ եթէ կամիցիս գիտել՝ թէ ով ար
ժան է լինել երկնային քաղաքացն ըն
նակակից և քաղաքակից, երգս առեալ
պարելով նուագեա՛ զժ՟դ, սաղմոսն.
Տէր՝ ո՛վ կացցէ ՚ի խորանի քում.

Իսկ եթէ կամիցիս յաղօթս կալ վ՟ն
հակառակորդին՝ և ընդդէմ հոգւոց
մերոց թշնամեացն, նուագեա՛ յուսովն
Ի՟Յ՝ զժէ, սաղմոսն.

Պահեա՛ զիս Ա՟ծ իմ, զի ես ՚ի քեզ յուսացայ.
և ըզ ժզ ն, Լո՛ւր Տէր արդարութե և նայեա՛.
և ըզ ձե՟ն, Խոնարհեցո՛ տէր զունկն քո.
և ըզ ձէ, Տէր Ա՟ծ փրկութե.
և ըզ ճխ, Տէր կարդացի առ քեզ.

Իսկ եթէ կամիցիս ուսանել թէ որպէս
մատուցես կայր յաղօթս, ասա՛ ըզ ձթ,
սաղմոսն.
Տէր՝ ապաւէն եղեր մեր.

Իսկ եթէ ապրեցար ՚ի թշնամեաց քումն,
երգեա՛ ցնծալով ըզ ճլէ, սաղմոսն,

Սիրեցից զքեզ տէր ։

Մի՞ եթէ զարմանայցես արդեօք ընդ-
երգս արարածոց ; և ՚ի նոսա զխնամակա
լութեան Քի զշնորհս , երգեա՛ զճը ,
սաղմոսն .

Երկինք պատմեն զփառս Այ .

և զիգն , Տն է՛ երկիր լրիւ ։

Ի վշտաց կամիցիս . դիւրինս լինել
քեզ , ասա՛ զժթ ,սաղմոսն .

Լուիցէ քեզ Տէր յաւուր անձկութեան ։

Տեսանիցես հովուէլ պահպանութեան
Քի , ասա՛ զիբ , սաղմոսն .

Տէր հովուեսցէ զիս և ։

Յարուցեալ թշնամեացն ՚ի վերայ քոյ ,
երգեա՛ իդ , սաղմոսն .

Առ քեզ տէր համբարձի զանձն իմ ։

Տեսեալ ՚ի վերայ քո դարանակալ զթշնա-
միսն , ասա՛ զիե սաղմոսն .

Դա՛տ արա ինձ Տէր . զի և այլն .

և զլդ , Դատեա՛ Տէր զայնոսիկ որք դատին .

և զխբ , Դա՛տ արա ինձ Աճ . և իրաւ արա՛ ։

Մի՞ եթէ խստագոյն և բազմութիւն բա
նակաց յարուցեալ տեսանիցես ՚ի վերայ
քո , նուաճեսջիր . զիզ սաղմոսն .

Տէր

Տէր լոյս իմ և կեանք իմ ։

Ո՜վ եթէ դարձեալ անամօթեսցի թըշ-
նամին քո, ասա՛ զԻԵ, սաղմոսն.

Առ քեզ Տէր կարդացի Ած իմ ։

Ո՜վ եթէ գոհանայցես և կամիցիս ու-
սանել՝ թէ ո՛րպ արժան է պատարագ
ընծայի մատուցանել Տն, ասա՛ ըզ ԻԸ
սաղմոսն.

Մատուցէ՛ք Տն որդիք Այ . մատուցէք ։

Ո՜վ եթէ կամիցիս նաւակատիս առնել
տան քո, այսինքն է զգալի մարմնոյդ
լինել տաճար հոգւոյն սրբոյ, ասա՛ ըզ
ԻԹ, սաղմոսն.

Բարձր առնեմ զքեզ Տէր, զի ընկալար զիս ։

Ո՜վ յորժամ տեսանիցես զքեզ վասն
ճշմարտութեան ատեցեալ՝ և հալածեալ
'ի սիրելեաց և յազգէ, երգեա՛ զերե-
սուն սաղմոսն.

'Ի քեզ Տէր յուսացայ, մի՛ ամաչեցից ։

Իսկ զմկրտեալն՝ և լեալ շնորհօք Որդի
Այ, ասա՛ զԼԱ, սաղմոսն.

Երանի՛ ո՛ւմ թողութիւն եղև ։

Ո՜վ յորժամ կամիցիս ընդ բազմաց
'ի պարու երգել, ասա՛ զԼԲ, սաղմոսն ։

Ցնծացէ՛ք արդարք 'ի Տէր .

Ի՞նչ եթէ կամիցիս անդադար ըզ Տէր օրհնել , ասա ըզ լգ , սաղմոսն .
Օրհնեցից զտէր յամենայն ժամ .

Ի՞նչ եթէ գտանիս մտօքդ 'ի խորամանկ թշնամւոյն , ասա ըզ լդ . սաղմոսն .
Դատեա՛ Տէր զայնոսիկ .

Ի՞նչ եթէ տեսանիցես զապստամբեալսն 'ի տ̃ռնէ , ասա ըզ լե , սաղմոսն .
Ասէ անօրէնն մեղանչել .

Ի՞նչ եթէ տեսանիցես զոք բազում չարութի̃ գործս գործել , ասա ըզ լզ սաղմոսն .
Մի՛ նախանձիր ընդ չարս , և մի՛ .

Յորժամ տեսանիցես զամբարիշտն հակառակեալ ը̃ քեզ . ասա ըզ լը , սաղմոսն .
Ասացի թէ պահեցից :

Եթէ յոյժ ցանկութի̃ ունիս առ Ա̃Ծ . հոգւոյն շնորհօք ասա , ըզ խա̃ , սաղմ .
Որպէս փափագէ եղջերու :

Եթէ ստէպ կամիս յիշել զերախտիսն Ա̃Յ , ասա զ խգ̃ , սաղմոսն .
Ա̃Ծ ականջօք մերովք :

Կամիս բնիլ յԱ̃Ծ և ապրել 'ի նեղուեց,

ու

ուսիր ՚ի խէ, սաղմոսէն.
Այ մեր ապաւէն և զօրութի ։
Այլ թէ մեղար՝ և կամիս ապաշաւել և
ողորմութե գտանել յԱյ, ասա զԾ,
սաղմոսն.
Ողորմեա ինձ Այ ըստ մեծի ։
Արդեօք մատնեցար թագաւորի չարի,
երգեա զԾա, սաղմոսն.
Զի՛ պարծիցի ՚ի չարութի.
Եւ՜ յորժամ հալածիցիս և մատնիս յու-
մեքէ, երգեա զԾԳ, սաղմոսն.
Այ յանուն քում կեցո զիս ։
Եւ՜ եթէ ժամանեալ հասանիցէ՝ որ
հալածիցեն, ասասցես զԾԶ, սաղմոսն
Ողորմեա ինձ Այ ողորմեա ինձ.
և զՃխա, Ձայնիւ իմով ես առ Տէր կարդացի,
ձայնիւ իմով. Սփռեցից առաջի Տն ։
Եւ՜ եթէ զտունն հրամայեալ իցէ պա-
հել թշնամեացն, ասա զԾԸ, սաղմոսն.
փրկեա զիս ՚ի թշնամեաց. փրկեա զիս յայնցանէ.
Յորժամ տեսանես վայրենագոյնս զոք՝
զայրացեալ առ քեզ, և կամիցին ըզ
քեզ ՚ի կենաց հատանել, ասա զԿա,
սաղմոսն.

Բայց միայն Այ հնազանդ լեր ։
Եւ՛ եթէ հալածեալ զքեզ. և յանս
պատ դատեսցեն, ասա զ կբ սաղմոսն.
Այ Այ իմ՝ ես առ քեզ առաւօտ ։
Եւ՛ յորժամ կամիցիս աղօթել՝ և ՚ի թշ
նամեացն զերծանել, ասա զ կգ
սաղմոսն.
Լո՛ւր Այ աղօթից իմոց յաղաչել իմ.
և զ կէ Յարիցէ Այ և ցրուեսցին ամ.
և զ կթ, Այ յօգնել ինձ.

Եւ՛ յորժամ գոհանալ՝ օրհնել կա
միցիս զԱծ, ասա զ կդ սաղմոսն.
Քեզ վայել է.

Եւ՛ եթէ զթութիւն կամիցիս խնդրել
յԱյ, երգեա զ կզ, սաղմոսն.
Այ ողորմեա մեզ և օրհնեա ։

Եւ՛ յորժամ տեսանես զանօրէնսն ՚ի
խաղաղութեան, ասա զ հբ, սաղմոսն.
Որքան բարի է Իղի Այ ։

Եւ՛ յորժամ բարկութիւն Տն ՚ի վր ժո
ղովրդեանն, ասա զ հգ, սաղմոսն.
Ընդէր մերժեցեր Այ ։

Եւ՛ յորժամ կամիցիս զմեղսն քո խոս
տովանել Տն, նուագեա զ հդ, սաղմ՛։

 խոս

Խոստովան եղիցուք առ քեզ Այ, խոստ":

և զ Ղ, Բարի է խոստովան լինել Տն.

և զ ԾԴ, Ունկնդիր Այ աղօթից իմոց և մի՛

անտես առներ. Նայեա՛ առ իս և լո՛ւր ինձ, զի

տրտմեցայ.

և զ ՃԵ, Խոստովան եղերուք Տն. Ո՛ խոստեցի.

և զ ՃԿ, ամենայն. Խոստովան եղերուք Տն զի

քաղցր է. Աստուծոյ փրկեալք.

Ա՛յ Թէ դժոխարին մտաց քո ընդ այս

տառապեալս հերձուածողաց, առա՛ զ ՀԵ.

սաղմոսն.

Յայտնի է 'ի հրէաստանի Այ.

Ա՛յ եԹէ կամիցիս զքեզ առաջնոր-

դութիւն Ս՛յ զօրացուցանել, առա՛ զ Ղ

սաղմոսն.

Որ բնակեալն է յօգնութիւն.

Սաղմոսել կամիցիս յաւուր շաբաթու,

երգեա՛ զ ՂԱ, սաղմոսն.

Եկա՛յք ցնծասցուք 'ի Տէր.

Պահպանել կամիս զՍ՛յ յաւուր կիրա-

կէի, նուագեա՛ զ ԻԳ, սաղմոսն.

Առ քեզ Տէր համբարձի զանձն":

Կամիցիս երկշաբաթուջն ասել, նուա-

գեա՛ զ ԽԴ, սաղմոսն.

Բըղ

Բղխեաց սիրտ իմ զպատգամ.

Ն՛ յաւուր ուրբաթու տօն, զ ղ̃բ սաղմոսն.

Տէր թագաւորեաց վայելչութիւն զգեցաւ.

Վասնզի յայնժամ տաճարն Ա̃Յ շինեցաւ. և յայնժամ ձեռնարկեալ թշնամեացն կամեցան արգելուլ:

Որդ՝ երգեսջի՛ր զ Ա̃Յ օրհնութիւն, զ ղ̃է, սաղմոսն.

Օրհնեցէ՛ք զՏ̃Ր յօրհնութիւն նոր. Օրհնեցէ՛ք զՏէր ամենայն երկիր:

Ն՛ ՚ի չորեքշաբաթու տօն զ ղդ, սղ.

Աստուած վրէժխնդիր.

Վասնզի՝ յայնմ աւուր մատնեցաւ Տ̃Ր. և յայնժամ սկիզբն առ՝ խաչատրակել համարձակութ̃բ զմահ:

Յորժամ տեսցես զաւետարանն կարդալով՝ չորեքշաբաթուջն խորհուրդ աբարեալ հրէիցն մատնել զՏ̃Ր, երգեա՛ զ ղդ, սաղմոսն.

Ա̃Ծ վրէժխնդիր, տէր Ա̃Ծ.

Ն՛ եթէ տեսանիցես զխնամակալութիւն Ա̃Յ, տօն զ ղ̃թ, սաղմոսն.

Ալէլուեցէք առ Տէր ա̃մ երկիր, ծառայեցէք.

Ն՛

Ո՛վ եթէ կամիցիս գիտել զդատաստանական զօրութիւն նր, ասա՛ զ Ճ, սաղմոսն Յողորմութիւն և յիրաւունս.

Ո՛վ յորժամ տեսանիցես զանձնութիւնդ տկարացեալ և ձանձրացեալ, ասա՛ զՃԱ, սաղմոսն.

Տէր՝ լո՛ւր աղօթից իմոց. աղաղակ իմ.

Ո՛վ քանզի վայելէ յամս գոհանալ զԱծ երգեալ նուագեա՛ զՃԲ, սաղմոսն.

Օրհնեա անձն իմ զՏէր, և ամ ոսկերք. և զՃԳ.

Օրհնեա անձն իմ զՏէր, Տէր Ած իմ մեծ՛.

Օրհնել կամիցես զԱծ վմ սիրոյ նր, ուսջիր և նուագեա՛ զՃԺԲ, սաղմոսն.

Օրհնեցէք մանկունք.

և զՃԺԶ, Օրհնեցէք զՏէր ամ ազգք գովե՛.

Ո՛վ եթէ ունիս հաւատս առ Աստ, և յաղօթս կաս հաւատով, ասա՛ զՃԺԵ, սաղմոսն.

Հաւատացի զոր և խօսեցայ.

Ի փորձութիւս եկեալ՝ համբերութբ գոհանալով երգեալ նուագեա՛ զՃԼԸ, սաղմոսն.

Տէր փորձեցեր զիս և ծանեար. և որ այլ մի ՟Ի մինչե.

Արժան է և մեզ գիտել զայս. եթէ ընդէ՞ր երգօք և քաղցր նուագօք ասին սաղմոսք ։ Ոմանք ի վայր առացին, եթէ վասն գեղեցկաձայնութեան լսելեացն և մտացն դիւր թուի. որ ոչ է այս ։ Քանզի ոչ թէ գրոց ձայնից գեղեցկութեան խնդիր է. վասն զի կարգեալ է զայլ գրեանն ընթեռնլով անցուցանել. իսկ զսա, նուագելով. վասն զի է՛ յոգիս մեր ախտք շարժմանց, գ. խորհրդական, ցանկական, ցասմնական ։

Արդ՝ նուագելով ասել, ոչ եթէ վասն գեղեցկաձայնութեան է, այլ վասն իմանալեացն յուզմանց խորհրդոց ոգւոց. զի ասասցես զսաղմոսն, և ՚ի միտ առցես, առ ՚ի զխորհուրդն կազմել և իմանալ ։ Նա՛ դարձեալ՝ զընդվայր ոգւոցն ցանկութիւն ՚ի բաց հալածել և հարթել, և խաղաղել զխռովութիւն ոգւոցն ։ Մինչ և դաւիթ երգովք նուագէր, քանզի զխեղդ խռովութեց ոգւոցն՝ և զմոլութի չար ախտի դիւին սաւուղայ հալածէր, և առնէր հանդարտութիւն հանապազ ոգւոց նորա ։

Նոյնպէս և քահանայքն երգս առեալ
նուագէին, և ածէին ՚ի խաղաղութե
զորդիս ժողովրդեանն, և ՚ի միաբանութի
երկնաւոր պարուցն, ՚ի փառաբանութի
միաբանէին ընդ հրեշտակս. և օրհնել
զՏ՜Ծ ծննդայիւք քաղցրաձայնիւ և քը
նարաւ, և տասնաղեաւ սաղմոսարանաւ:
Խորհուրդ՝ և նշանակիչ է, զի մք կար
գի օրինի՝ զանդամս մարմնոց մերոց, որք
և զայլս կարգեալ յօրինեցեմք. և ըզ
խորհուրդս ոգւոց մերոց. որք և քաղց
րաձայն ծննդայս ՚ի գոհանալն կազմեցեմք
և բարբառովն հնչողութե բերանոյ մե
րոյ՝ և լեզուաւ մերով, որք զկնդրն
ւոց շարժել. նուագէ և զյօրինել
խորհրդոցն, և զշարժմունս մարմնոյ:
Նո՛ այսպէս՝ մերթ դաշնակելով, և
մերթ հարկթ առելով, խաղաղացուցանէ
զխորհուրդս հոգւոյն. և ածէ զնա
յանհարթութէ ՚ի հարթ պարզուոյ. և
առնէ ցանկալի նմա՝ ՚ի ձեռն երգոց օրհ
նութե քաղցրաբար զհաճոյսն Տ՜Ն գոր
ծել և գնալ. Քանզի՝ ՚ի բարբառոցն
քաղցրաձայնութէ, մտանաց և ՚ի բաց

 հո

հալածէ զախտս և զյուզմունս խորհըր-
դոցն. և հանդարտեալ՝ ուրախ լինի
շնորհելով նմա զժամս 'Ք՜ի, համակ
'ի հաճոյսն նր՜ խորհել և գնալ.
Եթէ որդեակ՝ որ ըստ այսմ ա՜մ զօր
տացիս, շնորհելով մարդոյն զժամս
հոգևորս. և յորժամ պատահէ մր՜դն
գրոց սաղմոսարանացն, պարգևեալ լի-
նին նմա հոգևոր և Ա՜ծային խնդութ՜իք.
և անուն այնուհետև՝ ո՜չ յամենայնից
դրախտէ զա՜մ պէտս բարութե՜. և տե-
սանէ 'ի սաղմոսարանին հոգևոր աչաց
մտօքն, և վայելէ 'ի նմա հանապազ:
'Քանզի գտանեմ որդեակ՝ 'ի բանս գը-
րոյս սաղմոսարանաց՝ զա՜մ պէտս մարդ-
կան. զառողջութի, և զարդարութի, և
զպսակ շնորհաց հոգւոյն. և զխորհըր-
դոցն զշարժմունսն ժողովէ. և շուրջ
եկեալ զնովաւ, վառէ ճշմարտութե՜.
և չէ ինչ՝ որ պիտոյիցէ մարդոյն. այլ
սա զա՜մ պէտս նր՜ յօրինեալ կատա-
րէ: Եթէ պիտոյ են մր՜դյն խոստովա-
նութիք ապաշխարութե՜. եթէ հատա-
նիցեն նմա վիշտք և փորձութիք. եթէ

հալածիցի յուսմէքէ և նենգիցի. եթէ
խռովեալ իցէ և տրտում. և կամ՝
թէ տեսանիցէ զեւր յառաջագիտութին,
և զԹշնամւոյն խափանուածս. եթէ օրհ
նել կամիցի և գոհանալ, և կամ՝ փառս
Տ՛ն մատուցանել ։ Ձ՛մ զեւրաքան
չիւր զայս՝ հոգեխառն սուրբ հոգւոյն
գտանէ, յերգս սաղմոսարանացն.
Որպ՛ս մեր ծերքն և միայնակեաց հարքն՝
սիրելեք Տ՛ն, այսու քաղցրաձայն սաղ
մոսիւք և Ք՛սխառն մտօք հաճոյ եղեն
Տ՛ն. Որպէս և առէ Պօղոս. կացին ը
դեմ անօրէն Թագաւորաց. գործե
ցին զարդարութի. հասին աւետեաց.
խցին զբերանս առիւծուց. և այլ՝ մի
ըս միոջէ. Տ՛ւէ ծերըն երանելի և այժմ
զնոյն առեմ ո՛րչեալ, և քաջալերեմ
զձ՛մն. վասն զի՝ երգովք սաղմոսարա
նացն, Տ՛ծ լսէ՝ որ կարդան առ նա.
Ն՛է եթէ վշտանայցէ ոք և նուաղիցէ
զսաղմոսս, մեծ մխիթարութի գտանէ։
Ն՛է եթէ 'ի փորձութիս անկանիցի և 'ի
հալուա՛ծս, և ասասցէ զսաղմոսն, մեծըն
տիր և փո՛րձ գտանի. և լինի պահապան

և ամբոխութենամբ ՚ի տնէ, և նորօք զգե-
ստն ՚ի բաց հալածէ. և սոյն ամաչեցեալ,
՚ի միջոյ ՚ի բաց կորնչի. և ոչ տայ յաւի-
տեան սասանութիւն արդարոյն. և զմոլո-
րեցուցիչն յանդիմանէ. և ոչ եթէ
մարդ ոք լինի միջնորդ, այլ ինքն իսկ
աստուածեղէն գիրքն: Վասնզի պատուիրեաց
Տէր Մովսէսի, գրել զօրհնութիւն մեծ
և ուսուցանել զժողովուրդն և ասել.
յորժամ նստիցին քահանայապետքն
և իշխանքն, հրամայէ և զերկրորդումն
օրինացն գրել. և յամենայն ժամ ունել
՚ի ձեռն՝ և ընթեռնուլ ՚ի ժողովուրդս
իւրեանց. և ՚ի դունդս պատերազմաց
իւրեանց. զի յընթեռնուլն՝ և ՚ի լսելն,
յիշեսցէ նոցա զպատուիրանութիւն՝ և զքա-
ջութիւն. և ամենայն միաբանութեամբ լեալ ՚ի պա-
տերազմն, վարէ զնոսա ոգի և քաջա-
կազմ զինու՝ բանիւք օրինացն. և նոյն
զհետ երթեալ միջնորդութեամբ օրինացն,
ամենայն պատերազմացն գեր ՚ի վերոյ լինին.
և յամենայն տեղիս՝ աստուածային պատգամօքն
և երգովք նուագարանացն՝ զերեւելի
զթշնամիսն հարկանէին. և զաներեւոյթ

ԸԳ

զդևան 'ի բաց հալածէին։ Քանզի հա-
ւատոց և ծանօթագոյն երկիւղած մը-
տաց՝ պէտք էին, և զամ ինչ բանք գը-
րոց՝ 'ի բարուն լցեալ կատարէին։
Այսպէս՝ փողով և երգով, Յեսու զե-
րիքով ընկէնոյր։ Այս նմին օրինակի՝
բան աղօթնու է թափուցել յօղորկ քարն
դաւթի, զմեծ հսկայն ընկէնոյր և գը-
լխատէր։ Այսպէս՝ և երկուստան Մա-
քաբայքն, Մարտնական բանիւն մեծա-
մեծ նշանս և զօրութիւս առնէին. աւա-
րտեալ զամուրան սուրբ, և զզօրան
դիւաց՝ փախստականս առնէին։ Այլ
ծերն ես լուայ որդեակ՝ յառնէ մի-
ջէ իմաստնոյ, թէ յորժամ ընթեռ-
նուին միայն զհին կտակարանն, յայն-
ժամ և յառնէր և ատմսողոգ 'ի մէջ
ժողովրդեանն իմոյ. յորժամ լսէին
զձայնն՝ նուագէին ժողովուրդքն, դի-
ւացն յայտնեալ 'ի մէջ նոցա՝ զաղաղակ
հարկանէին և 'ի բաց փախչէին, և ամենք
յարուցեալ 'ի ժողովրդենէն, մարգա-
րէանալ բռնէին. և եթէ կային յու-
մեք խորհուրդք նենգաւորք և անօրէնք,

յայտ ածէին. և ոմանց՝ խոստովանեալ
թողուլ առնէին, և զոմանս 'ի պատու-
հաս արկանէին. Այսպէս երկուցեալ
'ի սրբոց և 'ի բանից ա՟ծեղէն գրոց, և
ոչ կարէին կալ առաջի ա՟մցն անօրէ-
նութ՟ց Մ՟նկ՝ աղաղակէին գեղջն ը՟դդեմ
Տ՟ն և ասէին. աղաչեմք զքեզ Տէր,
մի՛ տարաժամ տանջեր զմեզ. քանզի
ոչ կարէին տեսանել զնա և հանդար-
տել բանից նր՟. Այսպէս և պօղոս սրբէր
զպիղծ հոգիսն. ը՟ն սմին օրինակի, և
յաշակերտացն փախուցեալ լինէին ա՟մ
գեղջն. Այլ 'ի ժամանակս եղիսէի, յոր
ժամ 'ի սաղմոսացն երգէր զաղմուսն, ընդոյր
հոգւովն ս՟րբվ, մարգարէանայր և ասէր
Թագաւորին զառ յապա լինելոցն.
Արդ՝ այսուհետև թէ ոք իցէ յուրա-
խութ՟ե, և կամ թէ 'ի վիշտս, յուրախու-
թիւն և յարդարութ՟ի դարձուցանէ. և
'ի վշտաց, հանգիստ և օգնութիւն գտանէ.
և զնոյն իսկ զհաւատսն յայտնապէս ցու-
ցանէ, որով տեսանէ 'ի ձեռն հաւատոց
մտաւոր աչօք՝ զԱ՟ծ կատարեալ. և լ-
ցեալ առողջութ՟ե զհոգիս և զմարմինս,
օրհնութ՟ի և փառս Ա՟ծ մատուցանէ.
Զայս ասէր և սուրբ Տերն. եթէ զար

դարութի քո խոստմանց, և ոչ մոռա-
ցայց զբանս: Ա՜յ դարձեալ՝ աղօթե-
լով ասէր. եթէ ոչ օրէնք քո խօսք իմ
լեալ էին, վաղուց իսկ կորուսեալ էի
ես ՚ի տառապելումն իմում: Նոյնպէս
պատուիրէր և պօղոս աշակերտին իւ-
րում ասելով. եթէ զայս խորհեսջիր,
և ՚ի սոյն լինիջիր, զի քո յառաջադիմու-
թիւնդ յայտնի լինիցի: Որդ՝ և դու
ով ածասէրդ՝ որ ընթեռնուդ, զայդ
խորհեաց և ՚ի դոյն լեր. և ստէպ ըն-
թեր հոգեխառն սիրով՝ սաղմոս սաղ-
մոսեա. զի ասացես զսաղմոսն, և ՚ի միտ
առցես. պատմեալ քեզ ՚ի հոգւոյն սրբոյ,
կարասցես իմանալ. և այսպէս՝ դու նա-
խանձ առեալ, կարասցես հասանել մը-
տաց և վարուց, և գործոց և պսակաց.
որոց հասին սրբք և արդարք, Մարգա-
րէք և Առաքեալք. և ծերք միայնակեացք՝
որ պատմեցին մեզ զայս ած խոստացելոց
բարութեան. զոր ակն ոչ ետես, և ունկն՝
ոչ լուաւ, և ՚ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ.
զոր պատրաստեաց Ած սիրելեաց իւրոց.
Որում փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգ-
ւոյն սրբոյ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից:

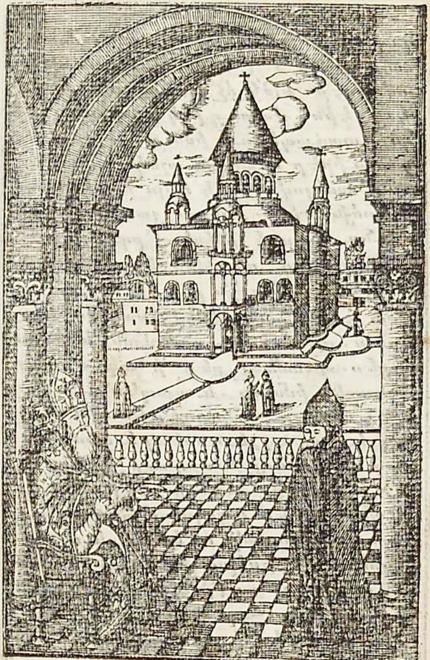

Երանելւոյն Եփիփանու Եպիսկոպոսի Կիպրացւոյ.
Յաղագս երգոց Սաղմոսարանին Առաջաբանութեանց
Ասացեալ.

ԱՄԵՆԱՅՆԻՑ զոր ասաց հայրն մեր Աթանաս. զոր ըն-
ուեալ էր նորա. ՚ի հոգեկիր ծերոյն, բաւականս համարե-
ցայ պատմել փոքր ՚ի շատէ. և գնել ՚ի
տեղի առաջաբանի. Քանզի հոգեխառն
միտք իմացաւ, որ ինչ շնորհեցաւ նմա
յոյժ. և եցոյց ամենեցուն, որ կամեցին օգ-
տել

տեւ. զի և մեր առեալ նպաստաւորութ
'ի հոգեխնամութեն նորա, որպէս ասեմք 'ի
հոգւոյն Մովսիսի, և Եղիսէէ՝ յԵղի-
այէ. Աղօթիւք ձեռօք և յիս հանգի-
ցէ հոգի շնորհացն Աթանասի. մտանել
'ի պատմութ սաղմոսացս, և ցուցանել ըզ
բազմադէմ և զդժուարագիւտ միտս
սաղմոսարանիս. Արդ՝ որ ասեն թէ,
Սաղմոս Որդւոցն Կորխայ և կամ Իդիթումի.
զանունս զոր մարգարէանայր Դաւիթ,
որդւքն Կորխայ՝ դասագլուխք եղեալ,
յերգարանի ձայնից նուագէին գեղեց-
կապէս. զայն կոչէ իմաստութ որդւոյն
Կորխայ: Իսկ որ ասեն թէ, Սաղմոս
Ասափայ, և Իդիթումայ, և այլոց ուրուք.
և նոքա առաջնորդք դասուց պարուն,
որք իւրաքանչիւր նուագարանօք և ձայ-
նիւք առաջնորդէին. զոր Դաւիթ՝ եր
անուանեալ է՝ զի և Դաւիթ ընդ նս երգէր. է՝
զի՝ պսակեալն 'ի Դաւթայ, առանց նորա եր-
գեալ նուագէին. և է զի՝ հոգի շնոր-
հացն՝ յերգել նոցա հոգեխառնեալ,
մարգարէանային որպէս ընդ Դաւթայ
ասէին և նուագէին: Զոր երանելւոյն

դաւ

դաւթայ 'ի վերայ հատեալ 'ի վարդապե-
տուէ̄ հոգւոյն սրբոյ, և զանուն ես
գրէր զնոյա։ Այլ դաւիթ ինքնին իսկ
էր պատճառք ամ̄ սաղմոսարանիս, որ-
պէս եղէգն գրողի. որ թացեալ և ներ-
կեալ էր շնորհօք հոգւոյն սրբոյ, ըս̄
իւրաքանչիւր դիմաց և առակաց երգէր
և մարգարէանայր։ Իսկ որ ասեն թէ,
հոնգէտս. քանզի քնարաւ և ձայնիւ, և
երբեմն կաքաւելով երգէր և սաղմո-
սէր։ Իսկ յորժամ ձայնիւ լոկ նուա-
գէր և սաղմոսէր, և կամ առանց կաքա-
ւել քնարահարութ̄ միայն՝ և կամ միով
իւիք եղանակաւ, զայն կոչէ՝ հանգիստ։
Իսկ որ ասեն թէ, Աղերս ի յիշատակս։
այս է, զի արձան՝ ոչ եթէ 'ի վերայ գե-
րեզմանաց միայն արձանագրի, այլ և որք
'ի պատերազմունս՝ յաղթութիս առնեն,
կանգնեն արձան. և գրեն զա̄մ պատե-
րազմացն յաղթութիւն. Որպէս երանե-
լին դաւիթ առնէր. զի որք անտեղեա̄
կրք իցեն, և որք ոչ գիտեն զգիրս,
յարձանագրէն իմացեալ ծանիցեն. զայս
նշանակէ այժմ արձանագիր ասելով և

րա

րանելին դաւիթ, զի որպէս յարձանի գրեալ մարգարէացաւ զյաղթութիւս Տ՟ն մերոյ Յ՟սի Ք՟սի, ՚ի վե՟ր կարծեցեալ անպարտելի թշնամւոյն. ա՟յ պատմեցաւ մեզ ամենեցուն. Իսկ որ ասէ, Սաղմոս ՚ի կատարած, վ՟ն հնձանաց. Հ՟բ թարգմանիչքն կատարած ասացին. Ակիւղաս՝ և Թէոդիտոն՝ յաղթահարութիւն ասացին: Իսկ Սիմաքոս՝ յաղթութիւն ասաց. Այս է, զի ՚ի վախճան ժամանակաց կորեցաւ յաղթութիւս Ք՟սի, առ թշնամին Ա՟յ. և ամենեքին ազատեալ ազգ մարդկան՝ մինչ բույառ, ՚ի բռնութ՟ե սա՟նյի. Այս է ասելն ՚ի կատարած: Իսկ վասն հնձանաց. Հնձան՝ զեկեղեցի կոչեաց. քանզի և Տ՟րն իւրն իսկ՝ այգի անուանեցաւ. ասելովն, ես եմ այգի ճշմարիտ. իսկ որք հնձատաւ՝ յայգւոյ յայսմանէ կթեն զմեծ խորհուրդն կազմեալ, մեծ ուրախութ՟բ ճաշակեն զօրհնեալ զինին՝ ՚ի կոչահաւ աղբերքն Իսկ որ վասն ծառնդաւոյքն ասէ. որք զվերնագիրս մեկնեցին և թարգմանեցին. ժառանգաւոր կոչեն բանն ա՟յ. Թ. Աստծին Որդի Ն՟ր. և միաբա-

նեալք

նեալք ընդ նմա եկեղեցի իւր՝ կոչին
ժառանգաւորք. քանզի է՛ գլուխ Ք՜ս,
և անդամք նորա՝ եկեղեցի. մարդիկ՝ որ
ըստ ա՜ծպաշտութե՜ն վարեն զկեանս իւ-
րեանց սրբութ՜բ հոգւոյն. զի ասացեալ է
Տ՜ն 'ի Մ՜ք աւետարանին. եկա՛յք օրհ-
նեալք հօր իմոյ՝ ժառանգեցէ՛ք զար-
քայութիւն՝ պատրաստեալն ձեզ 'ի սկզբանէ
աշխարհի. Իսկ՝ Ա՜ն՛ տղայոցն՝ այս է.
զի զոր օրինակ՝ ոչ ապականեաց զնոր
արքայութիւն դաւիթ ը՜դէմ սաւուղայ.
թէպէտ և բազում էին գործակիցք,
այլ երկայնամտեալ ներէր՝ Ն.յ դատաս-
տանին զնա մատնելով. Ն՜յնպս և տ՜րն՝
ոչ ապականէր զանօրինեալ ազգն. թէ-
պէտ և գործակից ունէին զսատանայ, այլ
երկայնամտեալ համբերէր՝ յետին դա-
տաստանին պահելով զնոսա. զի առանց
պատասխանատուութե՜ն լինիցին ամենեքին.
Իսկ Ն՜չերուիւ. ձգ, սաղմոսն ուսուցա-
նէ օրհնել զա՜մցունցն ա՜ծ. քանզի ալէ-
լուիա. եօթանասունքն գովեցէ՛ք զՏ՜էր
թարգմանեցին. Իսկ եբրայեցին, թէ
բարի է սղմն. Իսկ Սիմաքոս՝ անթարգ-

ման

նոն իսկ եթող․ իսկ Թէոդիտոն, թէ
գովեցէք: Զոր և երանելին Դաւիթ
զա̃ծաշնչային ընթացեալ ճանապարհ, և
թէ և խոտորեցաւ գայթագղեալ․ դար-
ձեալ միւսանգամ արտասուօք հետևե-
ցաւ ա̃ծայնոցն օրինաց, որո̃ց ասէ ՚ի ճ̃,
և ՚ի ժը̃, սաղմոսին զի արժան է մեզ ՚ի
նմանէ ուսանել տարացոյց, իւրային ու-
րուք յարդարել ախտից դեղս․ վ̃ա զի
ալէլուիա, ո̃ղ նախադրին թարգմանեցին
գովեցէք զՏ̃ր․ է՛ ը̃ եղադացուց ձայ-
նին: Եւ՛ արդ՝ նշանակէ ալէլու, գովե-
ցէք․ իսկ իա, զՏ̃ր՝ կամ զէն․ իսկ որ
ասէ, Եբր ալլէլուիաց, Թէոդոտիոն եր-
ասացելոց․ իսկ Սիմաքոս և Ակիւղաս՝
երգ յէլս․ և յայտնեն այսուհետև ելք
և աշխոյժանք՝ զգերեալ ժողովրդեանն
զօթևանացն բանակետղս․ զոր և մերձա-
կայ բնակիչքն՝ տխրեալք ընդ հրէիցն
ազատութ․ միաբանեալ ՚ի պա̃րազմ՝ բար-
բարոս հեթանոսք՝ ժո̃վե̃լ ը̃ իւրեանս
՚ի վե̃ր նշ̃ գումարեցան, կամեցեալ անյի-
շատակել զն̃ս․ Իսկ բոլորեցունցն Ժ̃՝ իւ-
րայնոցն օգնականեաց բաւականապէս․

զոր

զոր երանելին Դաւիթ զյուսացեալն
'ի Տր՝ այդ զլեառն Սիոն, ոչ սասանեալ
յաւիտեան. և թէ՝ Տր շուրջ է զժող-
վրդեամբ իւրով. Իսկ բազումք 'ի հրէ-
իցն՝ ունելով ապառումն բարս, ընդդէմ
Մանուկն մեծային հրամանացն որ առ
Սիւրոս, ոչ կամէին դառնալ: Իսկ ա-
զատեալքն և արձակեալքն՝ զազգակիցսն
մաղթէին հետևել յըղձալի քաղաքն Ե-
րուսաղէմ. որպէս առ բարեկամսն,
Ճեղքեցան 'ի ցեղս և 'ի մասունս. Տան
Յեբուբուլոնս հետևեցան. և Սրկուքն
Դաւթեան թագաւորութեն հնազանդե-
ցան. Մնաց՝ 'ի դարձիս 'ի բաբիլոնէ, յա-
ռաջատեսող հոգին՝ 'ի ձկը, սաղմոսին,
զմիաբանութի և զմիաձայնութի սիրէ. և
ընդ միով. և ընդ միմեանս, վսեմութե
երգէր երանելին Դաւիթ. Ահա՝ զի՞
բարի կամ զի՞ վայելուչ՝ զի բնակին եղ-
բարք 'ի միասին. Իսկ հա, սաղմոսն՝ որ
ասի թէ 'ի Աղգէոս, մէ սաղմոսնի և
ոչ մի ինչ դէմս գտանեմք 'ի սաղմոսիս
սասցեալ. զի ոչ 'ի ծագաց մինչ 'ի ծագս
երկրի Թգէորեաց. և ոչ յառաջ քան

զարուրեալ անուն նր. և ոչ ում թագաւորք երկրի երկրպագեցին նմա. և ոչ փրկեաց զմն հեթանոսս: Այլ ծրմարտին ասացեալ է զաւրհնութ վս մի-այնոյ Որդւոյն Այ որ էն Թագաւոր թգաւորաց, և Տր ճշմարիտ. և յառաջ րան զարուսեալ անուննր. և վս մերոյ փրկութ՝ մրդ եղեալ, կեցոյց զաշխարհ: Ով այս երգեր երանեցին Դաւիթ. Այ զիրաւունս քո արքայի տուր. և զարդարութիւն քո որդւոյ". Իսկ որ առանկէր. ամ՝ յերկրայեցւոյն յանդգնութք ամենք և խոսհամարձակք, վերանորոգեցին զգաւութին երկնայի. և Ոչքարիոյ. անուանեցին. Ինչ այն էակ սուբ զծուն վերանագրին, քարոզէ զվերանագրեցոյն զանձնոյս: Ով Երեմիա, ոչ երբեք վերացաւ ընդ գերեալսն իբրաբիոն. Այլ դոյզն ինչ յետ անցուցեալ ատուրոց ինչ, և յանօրէն հրէիցն բռնադատեալ՝ յեգիպտոս ծանրհարդեաց էնա. և չարամարի՝ առեալ երեմիայի. Թէ ոն գերութիւն բաբելոնացւոյ նստէաք և լացաք. Այլ նոցին գերելոցն ուսեալք

ըզ

գգուշութեան, երգեն և պարեն և պատ_
մեն զատ 'ի բարբերմն պատուհասումն.
'Բանզի' ոչ իսկ սուտ լինի երգ' երից
մանկանցն, ասէ. Ո՛չ գոյ 'ի ժամանակի
յայսմիկ 'ի միջի մերում. ոչ իշխան, ոչ
մարգարէ, ոչ առաջնորդ, բաց 'ի Դա_
նիէլէ. և 'ի լնուլ եօթանասուն ամաց'
'ի բաբելոնի առ դարեհիւ արքայիւ, մար
գարէանայիւն, Անգէոս և Զաքարիաս
Իսկ զԾնգ, սաղմոսն գութի, զոր յօ
րինակս ուրեմն, թէ 'ի Կոչեալ. զոր ոչ
յեբրայեցւոցն, և ոչ յայլ թարգմանչաց
ոցն, և ոչ յեօթանասնիցն, և ոչ 'ի վերյ_
իջեանսն. այլ զդարձէն 'ի բաբելոնէ յա
րուցելոց պատերազմողացն, 'ի վէր հրեէցն
մարգարէանայ. զոր և բազումք 'ի մար_
գարէիցն նոյնպէս յիշեցին, զոր երանե
լին Դաւիթ գրէ, և առ բոլոր հաւա_
տացեալս ասէ նուագելով: Օրհնեալ
Տէր Աստ իմ, որ ուսոյց զձեռս իմ 'ի_
պատերազմ. գործել ձեռօք զորդա_
րուն ԺԲ դէմ ամենայական որոգայթիցն.
ընդ որումն ոչ է մարտ ընդ մարմնոյ և
ընդ արեան, և զմատունս իմ 'ի ձակա_

տա

տամարտ, մատամբք դրոշմել զնշան խա-
չին 'ի ճակատ մեր, 'ի վանումն հակառա-
կամարտին, անմարմին գողէադ ու Առաքե-
ալք զաւանդութիւս զայս 'ի հարցն. բա-
նիւք և մտաւորութբ. ոչ զմեր ինչ ըդ-
բանս խօսել 'ի տուէ և 'ի գիշերի. ոչ
և շնորհեցաւ մեզ 'ի փրկչէն մերմէ Յսէ
'Քսէ, ճանաչել զնա. և զգործս նորա-
և ոչ զպատկեր օրինակի՝ առաջի աչաց
ունել և գնալ 'ի պատուիրանս նր. որ վս
մեր եղև մարդ՝ և մատնեաց զանձն իւր
'ի մահ, վս փրկութե մերոյ. զի զամեն
փրկեսցէ 'ի մահուանէ, Արդ՝ մի լիցուք
դիւրախաբք 'ի թշնամեացն. վս զի՝ ա-
ռաք մեք զաւանդութի առ հաւատոյ,
'ի զգուշութի հոգևոր երգարանին. Իսկ
'ի ձին, սաղմոսին, գտի ուրեմն յօրի-
նակս առընթերագրեալ 'ի վերնագրին,
Անգէոյ և Զաքարիայ. զոր ոչ յեբրայեց-
ւոցն, և ոչ յայլ թարգմանիչսն, և ոչ
յեօթանասնիցն, և ոչ 'ի վեցիջեանան
գտի. Օրհնե՛լ այսուհետև յորդորէ
երանելին Դաւիթ զամենայն Տն. զոր
և վերնագիրս յայտնէ, թէ ալէլուիա

և ասէ, թէ Օրհնեա՛ անձն իմ զՏէր.
և օրհնեցից զՏր ՚ի կեանս իմ: Զոր
անդեայ և Զաքարիայ, յետ դարձին
՚ի բաբելոնէ շինեալ զտաճարն ՚ի զօրա
բաբէլէ, երգ ասեալ նուագէին. Թէ
շինէ զեղմ տր, և զցրուեալսն՛՛: Արդ՝
որպէս յառաջագոյն ցուցաք, թէ ինքն
Դաւիթ էր պատճառք սմ սաղմոսացս,
ոմ եղէգն գրչի, որ թացեալ և ներ
կեալ լինի. այսպս և երանելին Դաւիթ
ներկեալ շնորհօք Հոգւոյն Սբյ. առ ՚ի
յերգել զերգս՝ հոգևոր նուագարա
նացս. որ ցուցանէ զտիրականն իշխա
նութի՝ հօր ամյն, և սկիզբն և պատ
ճառ գոլ էիցս, արմատ կենդանութե.
ուստի յառաջ եկն աղբիւրն կենաց՝ ի
մաստութն, զօրութն, պատկերն անայլայ
լելի անտեսանելւոյն Այ. որով ընկա
լաք զզօրութի Սբ Հոգւոյն, ՚ի ձեռն
մարմնաւորուե Որդւոյ. Որում փառք
յաւիտեանս, ամէն:

Եւ առանց գրոց սաղմք՝ ժթ. և գրով՝
ճլա, և են այսոքիկ. Դաւիթ, Հբ.

Սողոմոնի, Բ. Եզրիայ, ԺԲ. Ասափայ, ԺԲ. [illegible], Ա. Եմանայ, Ա. Մելքու-իայ, ԺԵ. Անանուն, ՅԷ. առանց գրոյ, ԺԹ: և են անուանք՝ որ վերնագիր ու-նին. և ոչ յայտնի՝ թէ ո՛յր են. միան-գամայն, ՃԾ Նշ. Ի՞նչ Ս.Ծ մերոյ փառք յաւիտեանս Ամէն:

Ի հինգ մասն բաժանեն մանկունք եբ-րայեցւոց զամ սաղմոսացն գիրս. Իսկ հինգերորդն ՚ի ՃԺ, ուրդէ վեցերորդէն՝ մինչև ՚ի կատարած գրոցս. Սաղմոսք դաւ-թի, ՃԾ. ըստ կարգի սաղմոսեցին, ՃԾ. Գիրք Սաղմոսաց այսպէս է որոշութիւն՝ որ ՚ի ճշմարիտ օրինակաց. ոմանք կար-ծեցին թէ, ամ սաղմոսքն՝ դաւթի են ասացեալք, այլ և այլոց մարգարէիցն ՚ի սաղմոսել մարգարէացեալ: Յաղագս որոյ՝ ամ գիրքն եբրայեցւոց, ոչ միայն դաւ-թի գրին, այլ և անյայտ գիրք Սաղմո-սաց Անուանին. ՚ի հինգ մասն բաժա-նեն Սաղմոսք. որք առին իւրաքանչիւր: Դաւթի գրին սաղմոսք, ՀԲ: ՚ի Դաւ-թի, Թ. Ասափայ, ԺԲ: Որդւոցն կոր-խայ, Ժ: ՚ի Իդիթոմայ, Ա. Եմանայ, Ա.

Սո

Սաղմոսին, բ: Անգեայ և Զաքարիայ, գ:
Նաւոց անուանն, ժգ: Սողոմոնի, ա:

Նեղութիւն, է: Նշանաւորաց, ժգ:

Նյր է բազում բարեաց բանալի, և
բազմաց ըղձալի. թէ կամիս բանիցդ ա-
շակերտել, երկայնմտութիւն լինի՛ գգր-
րեալդ. զի դա՛ է լոյս աչաց, և խրատ
մտաց. և սահման պատուիրանաց, և աղօ-
թականաց հոգևոր զարդարանք անձնանձիր.
և գրեթէ խոնարհութեան ընդ ՚Քս մեր:
Նա դու ճանդրանիկ ողջոյն ինձ՝ ՚Քս-
ընկալ և ուսումնասէր սիրելի. ցայգա-
ցանկ աղօթական, և ցերեկավարժ ժիր
մշակ. մանաւանդ խնդրող այսմ ՚նուա-
գի, որ է աղ՝ և համեմիչ ամ աղօթից,
այս քաղցրաձայնակ սաղմոսս: Զի այլ
և այլ՝ աւելի և պակաս տան զհոգ-
ւոյն սրբոյ կարգեալ բանքս, և անփոյ-
թութք, և անուսումնութք հեռացուցա-
նեն զճշմարտութիւն յինքեանց. և գրեթէ,
ինքեանք հեռանան. Սի՛, հայիր ընդ
բարբաջանս բազմաբերբեր բանից բազմաց.
և մի՛ հեղգանար հաւանել ձգամբ ձըշ-
դէ՛ ՚ի մէ՛ջ սուտ ուսուցանեց սորա. զի այլք

այլափս ստեղծագանեն, և ընդ վայր
ղօղանջէն. բայց դու զայս ճշմարիտ վար-
կեր, եթէ բազում երկոքք ընտրեալ
և ստուգեալ. զի սա է գաղափարն գե-
րունակ մի վարդապետին և մեծ սոփես-
տեսին, մի ուխտին Հաղբատայ Սարկա-
ւագին: Նա սարկաւագս՝ այր մի և
տեսանօղ, զուարթատես, և լի հոգ-
ւով որ և 'ի Յօնէ մի նախավկայեն, -
խնդրէր 'ի մի վկայէն տեսանել զնա. և
ահա երևեցաւ նմա դէմ յանդիման,
և գրկախառն համբուրէ՝ ողջունի ող-
ջունեաց զնա, և բազում բանս մխիթա-
րականս խօսեցաւ ը նմա: Նա սա վեր-
տացեալ էր 'ի բազում ժամանակս՝ վս այ-
լայլման սաղմոսին, և ոչ գիտէր զէ-
րացն, թէ ուստի ուստեք ճշգրտեսցէ.
և ապա մտեալ 'ի յարկեղս գրեանցն՝ որ
'ի Հաղբատ, զամն որոնեաց: Նա ապա
հուսկ քան զամ գրեանսն՝ 'ի ներքոյ ե-
գիտ թարգմանչագիր սաղմոսարան, ջնջ-
և նուաղ գրով. և առեալ զայն խըն-
դութ համբուրեաց. և եդ 'ի վր աչաց
իւրոց. և ապա արկեալ ձեռն 'ի գործ

բացայայտեաց անտի զծածկեալ գանձն, և զհիւսեալ աղբիւրն. և ցրուեաց ընդ ամ սահմանս հայաստանեայց զայս օրէ-նակ։ Ա՜յ այդ նշմար սեւակի՛ որ ծրի յա-ռաջիկայդ, յայնմ օրինակէն է։ Սիրե-լի՛ եղբայր ընթերցօղ՝ դու զայդ քա՛ջ իմա, և հաստատեա ուսիր. և յիշեա՛ ըզ մեզ աղօթիւք, և Ք՜ս զձեզ. ամէն։

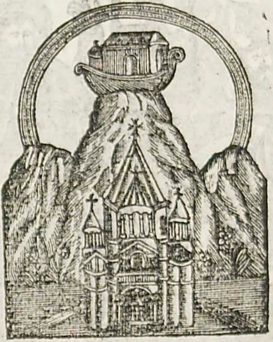

Դաւթի Փիլիսոփայի. Յաղագս Սաղմոսաց Դաւթի.

ԱՐԴ՝ ԵՐԱՆԵԼ ասէ Սամուէլ զեղջիւր իւղոյն, և օծ ըզ Դաւիթ՝ Թագ՟ր, կատարմամբ և խնաղաց ՚ի վ՟ր ն՟ր Հոգւոյն Տ՟ն յօրէն յայնմանէ. և ապա առեալ Դաւիթ՝ ա՟ծային իմաստութ՟բ առնէր երգս օրհնութեան, որ ու՛ագս անոյշարար սաղմոսաց. ոչ միայն ՚ի բանից. այլ և նու՛ագաւոր երգով ձայնից, ՚ի պատրաստութիւն բանեղէն պատա-

 րա

րագաց, հանցէ զխափանիս և զխայթիս Տն հանապազ։ Եւ աւետ ՚ի ձեռն փայտ և աղխ, ծառայութեան կազմ-գործիս օրհնութե. որպ զի անատուն ձե-ռայն և մատամբքն, ՚ի ձեռն քանին կը-գործեսցէ յամ օրհնութիւն. է աղի յար-մարեալ քնար, է անգամ յաւուրն նը-ուագէր Տն, ըն է, շնորհաց հոգւոյն. զոր նորին որդին Յս՝ աւետ տայ ե-կեղեցւոյ իւրում։ Սս այր խորհրդոյ՝ միս և ոչ կազմ գործի, Ժ ուսե-լով աղխս, ըն ամենակատար տասնեկին, ՚ի նոյն խորհուրդ ամենակատարութե. զոր ՚ի ձեռն նր հոգւոյն՝ կոչի սաղմոսարան։ այսինքն է, նուագարան։ Այս երկոքին գործիք էին երանելւոյն դաւթայ, որ միշտ զհոգին նր հնչեցուցանէր։ զի այ-սու օրինակաւ յառաջ իսկ քան զդա-ւիթ, վարժեալ էին և ոչ մարգարէքն յօրհնութիս Տն, երաժշտականաւ։ Եւ մարիամ մարգարէ՝ քոյրն ահարոնի, թմբկաւ և պարուք երգէր Տն ՚ի կար-միր ծովուն։ և աւուրց՝ ՚ի Սամուէլէ օծեալ, դիպեցցիս սաւ՝ պարուց մարգա

րէից՝

րեկից՝ ՚ի բամայ իշխելոց. և առաջի նց՝ որ
բինգ, և քնար, և թմբուկ, և փող, և
ինքեանք մրգրեացեալք. և խաղացէ ՚ի
վր̄ քոյ հոգին Տն̄, և մարգարեասցես
ընդ նս. Եւ եթէ ոչ գիտէր նուագել՝
որ մարգարեանայր, զայլ որ կոչէր նուա
գածու. Ածէք ինձ սաղմոսասաց ասէ
եղիսէէ ցյորովամ արքայ իէլի, և ցով
սափատ արքայ յուդայ, և նուագեաց.
եկն հոգին ՚ի վր̄ եղիսէի, և մրգրեա
ցաւ նց, վս̄ ինքնագլուխ ջրոյն, և վս̄
յաղթութեն մովաբացւոց: Եւ ինձ թուի,
թէ այսր աղագաւ երգէին, քանզի յան
շունչ կաւսն մոլորեալ էին մարդիկ.
մինչ նուագարանօք մոլորեալ պարէին:
Այլ ամենախնամն Այ̄, հոգւոյն հնարել
ով զի նովին նախանձուն նախանձեալ
նուագերգութեն, զամ̄այնին սաղմոս պա
րագրելով՝ յօժարութե̄ յորդորելով յամ̄
գիտութին. հեշտալի երգով զմայրենա
միտսն որսայցեն ՚ի կեանս, և զդեւսն ՚ի
նցնէ ՚ի բաց մերժիցեն: Եւ ունի Աստ
մասն՝ զբազմադիմի իմաստութի՝ զԱնի
մարդեղութեն, զչարչարանացն, զթաղ

 մանն,

մանն, զչարուն, և զբովանդակ փրկութե
մարդկան, մինչ՚ի գալուստ բանին. Ա-
կայն՝ բազում սաղմոսք ծածկեցան որք,
ոչ և այլ մեկնեցին մեկնութիք. ոչ և
գրէ տառիքն Սողոմոնի. և Եռ, օրհնու-
թիւք. Իսկ ամբողջ բովանդակ ունի եկե-
ղեցի, ճծ, սաղմոս, որք զանազան ունե-
լով վերնագիրս. են՝ որ ըստ եբրայեց-
ւոցն, և են՝ որ արտաքոյ նոցին. Իսկ
ունի եբրայեցւոցն այսպս: Դաւթի,
որդւոցն Կորխայ, Ասափայ, Սողոմոնի,
Իդիթոմայ, Մովսէսի, Եզեկիա, Եմա-
նուէ: Իսկ են՝ որ անվերնագիր իսկ են.
որք յայլոց ոմանց դրոշմեալ լինէին.
Երեմիայի, Անգեայ, Եզեկիելի և Զա-
քարիայ, և առաջին գերելոցն, և աղօթք
ուրիշ, և որ այլ ինչ: Իսկ են ժթ եբ-
րայեցւոցն անվերնագիր սաղմոսք՝ տաս-
ներին, և են այսոքիկ. ճդ. ճե. ճզ.
ճժ. ճժա. ճժբ. ճժգ. ճժդ. ճժե.
ճժզ. ճժէ. ճժը. ճլդ. ճլե. ճխզ.
ճխէ. ճխը. ճխթ. ճծ, Միանգամայն
սաղմոսք 19: Իսկ են սաղմոսք Դաւթի,
82. գ. դ. ե. զ. է. ը. թ. ժ. ժա.

ժբ. ժգ. ժդ. ժե. ժզ. ժէ. ժը. ժթ. ի. իա. իբ. իգ. իդ. իե. իզ. իէ. իը. իթ. լ. լա. լբ. լգ. լդ. լե. լզ. լէ. լը. լթ. խ. խա. խբ. ծ. ծա. ծբ. ծգ. ծդ. ծե. ծզ. ծէ. ծը. ծթ. կ. կա. կբ. կգ. կդ. կե. կզ. կէ. կը. կթ. հ. ձե. ղ. ղգ. ղդ. ղզ. ղէ. ղը. ղթ. ճ. ճբ. ճէ. ճը. ճթ. ճլզ. ճլէ. ճլթ. ճխ. ճխա. ճխբ. ճխգ. ճխդ։ Միանգամայն սաղմոսք դաւթի, 82։ Սաղմոսք Որդւոցն Կորխայ՝ 11, և են այս խա. խգ. խդ. խե. խզ. խը. խթ. ձգ. ձդ. ձզ. ձէ. Միանգամայն՝ 11։ Սաղմոս յասափ՝ 12, և են այսոքիկ. խթ. հբ. հգ. հդ. հե. հզ. հէ. հը. հթ. ձ. ձա. ձբ։ Միանգամայն՝ 12։ Սողոմոնի՝ 1. հա. Եմանայ եզրայելացւոյ՝ 1, ձը. Մովսեսի՝ 1. ձթ. Անանց անուան Սաղմոսք, քսան և երկու. ա. բ. ղա. ղբ. ղգ. ճա. ճժա. ճժթ. ճի. ճիա. ճիբ. ճիգ. ճիդ. ճիե. ճիզ. ճիէ. ճիը. ճիթ. ճլ. ճլա. ճլբ. ճլգ։ Միանգամայն՝ 22 Անուն ասէին՝ Աշխարհանացդ, այլ դաւիթ զդոսա ասաց. յորժամ շրջէր տեղ

ւոյ 'ի տեղի, ոչ ինչ պակաս քան զամս ժբ. ասաց զՃԺԹ, սաղմոսն. Այլ ինձ զի ընդ երկար եղև պանդխտութիւն իմ: Մնվերնագիր ասին խբ. ծա: Նա և ասաց զղուսա գաւիթ. զմիտ՝ յորժամ դարձաւ յառաջին հալածանացն, եկն 'ի խորանն Տն՝ ասէ. Մտից առաջի սեղանոյ Այ: և զմիտ՝ յապաշխարութեն: Նասցին ոմանք, եթէ է, ամ 'ի դէբ ապաշխարեաց. ես զթիւ ամացն ոչ գիտեմ. բայց զայս հաւաստեաւ գտի, զի հիւանդութի ծերութեան սաստի 'ի հրամանէ Այ, 'ի վր հասանէր որոյ՝ վս յանցանացն. և մինչ յոյնգին հիւանդութեն էր, ասաց զսաղմոսն զ, Թէ Ողորմեա ինձ Տր զի հիւանդ եմ ես. Նա և զանազանելոց վերնագրացդ՝ այս ինչ են պատճառք. քանզի ոչ որ ասաց զսաղմոս, զպատճառսն առ ընթերեւրաքանչիւր ումեք վերնագրեաց ըստ սաղմոսին. այլ ոմանք այլոց մարգարեից. Եւ քանզի 'ի տարակուսանս էր յանձնարինս, և զպատճառսըն համառօտ գտանել զսաղմոսին, և զժամանակին, հաւաստի. յորում զսաղ-

մոսն

մտան առաջեաւ լինել։ Արդ հարկեցան
ըստ գիտելն, այնպէս զըծ վերնագրել.
Ն. յաղթելի ինչ. զոր սաղմոսին ՚ի կիր ա
ռեալ, սաղմոսին անուանեցին։ Եւ
զոր մի ոք ՚ի դասագլխաց երգչացն, ալէ
լուիա. և զորս ՚ի մուտս և յելս տաճա
րի երգէին, աստիճանաց զայն կոչեն։ Եւ
զորս յայտնագոյն ինչ Դաւիթ միայն,
զայնոսիկ Դաւթի. Եւ զորս ՚ի նաւակա
տիս տանն առնել, նաւակատեաց. Եւ
զորս յարձանի, արձանագիր։ Եւ զորս
ըստ ամուրց շաբաթուց, այնպէս. և զորս
այլ ինչ։ Իսկ զորս ոչ ինչ այնպէս գը
տեալ անվերնագիր, զայն բարձեալ
թողին. զոր յետոյ այլք՝ ըստ իկեր օրհ
նութեցն, անուանեցին երեմիայ, եզե
կիէլի, անգեայ և զաքարիայ. և գո
հութե, և յարութե. և աղօթք ուրկի. և
որ այլ ինչ։ Արդ՝ ամ սաղմոսաց պատ
ճառ, ինքն սքանչելին Դաւիթ է. և
՚ի նմանէ այլք պայծառացան։

Յանկ՝ Դաւթայ Մարգարէութեանն:

1 Երանեալ է այր որ ոչ գնաց՛՛

Ա՟ս հաւատոց և գործոց և
յանդիմանութ՟ ամպարշտաց:

2 Ընդէ՛ր խռովեցան հեթանոսք՛՛.

Ա՟ս չարչարանացն Ք՟ի. և առ ՚ի հօրէ
ծննդեանն. և վ՟ս հեթանոսաց հաւա-
տալոյն:

3 Տէր զի՞ բազում եղեն նեղիչք իմ՛՛.

Թէ փախեաւ նա յաբեսողոմայ որդւոյ
իւրոյ:

4 ՚Ի կարդալ իմում լուար ինձ Ա՟ծ՛՛.

Գոհանայ զա՟յ, զի ազատեաց զնա ՚ի ձե-
ռաց աբիսողոմայ.

5 Բանից իմոց ունկնդիր Տէր՛՛.

Աղօթք ՚ի խորոց սրտէ խօսք ընդ Ա՟յ:

6 Տէր՝ մի՛ սրտմտութ՟ք քով յանդիմաներ՛՛.

Ա՟ս զի հիւանդութ՟ն ծիւրական ախտի
՚ի հրամանէն Ա՟յ ՚ի վ՟ր նր՟ հասեալ, մեր-
ձեցաւ մինչև ՚ի դրունս մահու.

7 Տէր Ա՟ծ իմ ՚ի քեզ յուսացայ՛՛.

Ա՟ս բանիցն քուսեայ, և խեղդմանն ա-
քիտոփելայ:

8 Տէր տէր մեր, զի սքանչելի է''.
Ս̃ երախտեացն Ք.Ն առ մարդկային
բնութիւս, և վս̃ կործանմանն սատնյի:
9 Գոհացայց զքէն տէր բոլորով''.
Աղերսանայ վս̃ ՏՆ մերոյ Յսի Քսի,
որ մահուամբ իւրով յաղթահարեաց
զստնյ ո՞մ փայր քաղ. խորտակեաց ըզ
բռնութի մեղաց, և ելյծ զիշխանութի
մահու:
10 Ի տէր յուսացայ ո՞պ ասիցէք ցանձն''.
Նա է և վս̃ փախստեան իւրոյ 'ի սաւուղ''
11 Ապրեցո զիս Տէր, զի նուազեաց սբ''.
Ցուցանէ զխորամանկութի, որք կրկնակի
ունին զմիտսն. և զընտանութի, և սիրոյ
բանս խօսին. և Թշնամեոյ, և պատե-
րազմողի գործ գործեն. զոր սաւուղ
առնէր՝ առ 'ի որսալ զդաւիթ:
12 Մինչև յերբ տէր մոռանաս զիս իսպառ''.
Աղերսանգամ փախուստն 'ի սաւուղայ,
յառաջ քան զմեղանչելն իւր:
13 Ասաց անզգամն 'ի սրտի իւրում''.
Ս̃ Սենեքերիմայ և ռափսակայ:
14 Տէր՝ ո՞վ կացցէ 'ի խորանի քում''.
Նա՝ զփառս և զգոհութիս Ք.Ն գրէ:

և երանէ զայնոսիկ, որ բնակեալ են
զերամբն զտաճարաւն ա͞ծային:
15 Պաշտեա զքո ա͞ծ իմ, զի ես ՚ի քեզ յուսամ'':
Մարգարեանայ զմարդկեղէն չարչարանսն
Տ͞ն մերոյ Յ͞սի Ք͞սի, և զյարութիւն մե-
ռելոց, և զփրկութի այնոցիկ՝ որ հաւա-
տալոց էին ՚ի նա:
16 Լուր տէր արդարութ͞ե, և նայեա՛:
Աղօթէ մարգարէն առ ա͞ծ. և աղաչէ
փրկիլ ՚ի ձեռաց սաւուղայ:
17 Սիրեցից զքեզ Տէր զօրութ͞ի իմ'':
Օրհնութ͞ի ա͞յ, որ փրկեցաւ ՚ի ձեռաց
սաւուղայ. և ՚ի ձեռաց ա͞մ թշնամեաց.
իւրոց և կոչումն հեթանոսաց, և օտա-
րանալն հրէից:
18 Երկինք պատմեն զփառս Ա͞յ'':
Վ͞ն արարածոց լինելութ͞ե. և վ͞ն երից
օրինացն. բնականին, և օրինականին,
և կատարելոյն, որ է Ք͞սին:
19 Լուիցէ քեզ Տէր յաւուր անձկութ͞ե'':
Առաքեաց սենեքերիմ թուղթ հայհոյ-
ութ͞ե առ եզեկիա ՚ի ձեռն ռափսակայ
զօրագլխին իւրոյ: Իսկ եզեկիայ ա-
ռեալ զթուղթն ն͞ր ՚ի տաճարն տարա-

ծանէր, որ զի փոխանակ հայհոյութեն
սենեքերիմայ, ընկալցի յԱ՟յ զհատու-
ցումն՝ որ եղև իսկ:
20 Տէր 'ի զօրութե քում ուրախ եղիցի''.
Մ՟ն կատարածին ասորւոց, և հիւան-
դանալոյն եզեկիայ, և յաւելլոյն 'ի հն-
գետասան ամի կենացն խոստովանելոյն:
21 Ա՟ծ ա՟ծ իմ՟ նայեա առ իս, ընդէ՟ր''.
Մ՟ն չարչարանացն Քի՟ և յարութեն.
և վ՟ն կոչմանն հեթանոսաց, և փրկութե
ամ՟ աշխարհի. և վ՟ն առաքելոցն Քի՟.
և վ՟ն հրեիցն յանդգնութե:
22 Տէր հովուեսցէ զիս, և ինձ ինչ ոչ''.
Մարգարէանայ վ՟ն ճշմարիտ հովուին
Քի՟ որ եդ զանձն իւր 'ի վ՟ր հօտին:
23 Տ՟ն է երկիր լրիւ իւրով''.
Մ՟ն յարութեն Քի՟, և յերկինս վերա-
նալոյն և ամպաչու ճանապարհին:
24 Առ քեզ տէր համբարձի զանձն իմ, ա՟ծ''.
Աղօթէ մարգարէն վասն իւր. զի պա-
տերազմունք յոյժ խաղային 'ի վ՟ր նո՟.
վ՟ն այնորիկ զնոր և զհին մեղսն յիշէ,
և աղաչէ զա՟ծ, թողութի գտանել:
25 Դատ արա ինձ Տ՟ր զի ես յանմեղութ''.

Պաղատանք առ ած, չկորնչել ընդ ամ-
պարշտս և ընդ մեղաւորս. այլ և 'ի
խորհուրդ եկեղեցւոյ:
26 Տէր՝ լոյս իմ և կեանք իմ, ես յում''։
Փախուստն 'ի սատուածոյ յառաջ քան
զերրորդ օծումն նր 'ի քերբոն լծգէր:
27 Առ քեզ տէր կարդացի Ած իմ, մի՛ լռ''։
Դարձեալ՝ մէ հոգածմանն իւրոյ 'ի սա-
ւուղայ:
28 Մատուցէք Տն որդիք ածյ. մատու''։
Ս՟ խորանին և պատարագացն, և քահա
նայիցն. յորս այս և յեղեկիս, և 'ի
'Ի՟. մէ զի նա կատարեաց զասարիս.
և 'Ի՟՝ զգեստ, 'ի մկրտութե իւրում:
29 Բարձր առնեմ զքեզ տէր, զի ընկա''։
Հպարտանալն ադամայ. նոյնպս և եզե-
կիայ. և խրատելն նց, և փրկելն:
30 'Ի քեզ Տէր յուսացայ մի՛ ամաչեցից''։
Ս՟ հոգածմանն յաքեւորդեայ զհետ մե-
ղացն գործելոյ. քանզի ցուցանէ 'ի բա
նիս իւրում զպէ՟ իթ՝ յառելն այսպէս,
'ի քեզ տէր յուսացայ'':
31 Երանի ում թողուն էղն մեղաց''։
Ս՟ զի մեղաւ և ապաշխարեաց, և է-

հաս

հաս թողութե. եւ երանի տայ այնոցիկ,
որք ապաշխարութը գտցեն զթողութի
մեղաց .

32 Ցնծացէ՛ք արդարք 'ի տր. ուղղոց վայել'',
Եզեկիայ փրկեն յատորւոց. առ որ յոր
դորեաց զժողովուրդն մատուցանել զո
հութի՛ն, եւ ցնծալ եւ ուրախ լինել 'ի
տէր, այլ եւ վս արարածոց լինելութե.

33 Օրհնեցից զտէր յամ ժամ, յամ .
Փոխեալ մարգարէն 'ի սաւուղայ, եւ
գնաց առ Աքիմելէք. անտի՛ առ Ան
քուս. յիշէ եւ զդաւեկ տարթ. քանզի
նա եղե՛ մահուիչ քահանայապետացն զոր
կոտորեաց սաւուղ : Յիշէ առս եւ ըզ
զխփացեան, եւ զայնոսիկ' որ՛ լինէին մա
նիչք դաւ՛թի առ սաւուղ :

34 Դատեա՛ Տր զայնոսիկ' որք դատեն'',
Մարգարէութի վս չարչարանացն Տն.
եւ վս միաբանդամ փախստեան իւրոյ 'ի
սաւուղայ :

35 Ասէ անօրէնն մեղանչել ընդ միտս իւր :
Նախոյլ զխուժն 'ի սաւուղայ, եւ զնիզա
կըն. եւ երդնուլն սաւուղայ, եւ ասելն
36 Մի՛ նախանձիր ընդ չարս. եւ մի՛ ընդ այ'',

Իրաւէ նախանձաւոր լինիլ բարեաց,
և մխիթարէ զայնոսիկ՝ որ ՚ի վիշտս իցեն.
և ոչ երանէ զամպարիշտս ՚ի դիւրութ̅ի:
37 Տ̅ր մի՛ սրտմտութ̅ քով յանդիմաներ'':
Պատմէ զպէսպէս վիշտս սաւուղայ,
և զաբեսողոմայ զբռնաւորութիւն. և զչար
խորհրդաւորութիւն աքիտոփելայ:
38 Ասացի թէ պահեցից զճանապարհս'':
Փախուցեալ երթայր մարգարէն յաբեսո
ղոմայ, և պատահեալ նմա Սեմէի, դէմ
յանդիման թշնամանէր զնա. Իսկ նա
եդեալ պահապան բերանոյ իւրոյ՝ կայր
՚ի լռութ̅ի, և ընդ միտս իւր ա̅ծախօսէր
39 Համբերելով համբերի տ̅ն, և նայեցաւ:
Ձերծեալ մարգարէն ՚ի հիւանդութ̅է
իւրմէ՝ գոհանայ զա̅յ. այլ և մարգարէ
ութ̅ի վ̅ս դանիելի և երեմիայ. և վասն
մրդկային բնութ̅ե ազատութ̅ե՝ ՚ի մեղաց,
և ՚ի մահուանէ:
40 Երանի՛ որ խորհի զաղքատն և զտնանկն'':
Վ̅ս չարչարանացն ՚Ք̅ի, և կամաւոր
աղքատութ̅ե. և վ̅ս յուդայի մատնչի:
41 Որպէս փափագէ եղջերու յաղբերս ջուրց''.
Փափագելով Մարգարէն ՚ի խորանն տ̅ն՝

յոր

յորժամ փախստեայ էր 'ի սաւուղայ.
նաև գերելոցն 'ի բաբելոնի, ողբերգա-
կան պաղատանք:

42 Դատ արա ինձ Այ, և իրաւ արա''.
Զի դարձաւ մարգարէն 'ի հալածանաց
իւրոց յառաջին, և եկն 'ի խորանն Տն.
յայտնէ սա և զխնդութի, և զչարութի
բաբելացւոցն, և զգազանամտութիւն
ագիտութե նոցա:

43 Այ ականջօք մերովք լուաք''.
Յիշատակ ելիցն յեգիպտոսէ. վս մա-
կաբայեցւոցն մարտիրոսանալոյն յանտի-
ոքոս Թագաւորէ.

44 Բղխեաց սիրտ իմ զպատգամս քո բարի''.
Մարգարէանայ զզեղխումն բանին 'ի Հօրէ,
որ եղև փրկութի ամ աշխարհի. վս զի
Հայր՝ զՈրդի իւր սիրելի անուանեաց,
ոգ և ասաց. դա է որդի իմ սիրելի:
Նոյն և 'ի խորհուրդ սբ. ածածնին.

45 Այ մեր ապաւէն և զօրութի, օգնական''.
Վս պէսպէս փորձութեցն եկեղեցւոյ
և խաղաղութե,

46 Ծափս հարէք ամ հեթանոսք, աղաղա''.
Վս հեթանոսաց փրկութե, և եկեղեց-

ւոյ

ւոյ խաղաղութե՟ն, և համբառնալոյն ՚Ք՟ի
առ Հայր։

47 Մեծ է տէր և օրհնեալ է յոյժ՚՚։
Բու այս՝ զնոյն օրինակ, զեկեղեցւոյ պատմէ և զմեծ և զահաւոր պատերազմին յաղթութեն նշանակէ։

43 Լուարուք զայս ա՟մ ազգք. ունկնդիր՚՚։
Զ՚ վախճանի աշխարհիս, և հատուցմանն իւրաքանչիւր գործոց։

49 Ա՟ծ աստուածոց տէր խօսեցաւ, և կոչեաց՚՚։
Մարգարէանայ վասն միւսանգամ գալստեանն ՚Ք՟ի, և տիեզերաժողով դատաստանին, և վասն նորոյ կտակիս, և փոխելոյ հնոյն։

50 Ողորմեա ինձ Ա՟ծ, ըստ մեծի ողոր՚՚։
Յանդիմանեալ ՚ի Նաթանայ մարգարէէ խոստովանի զմեղսն, վ՟ն մտանելոյն առ բերսաբէէ. այլև մարգարէանայ վասն դարձին ՚ի բաբելոնէ։

51 Զի՛ պարծիս ՚ի չարութեն հզօր յանօրէ՚՚
Երթեալ դաւիթ ՚ի տուն աքիմելեքեայ քահանայի. առ որ եկեալ դովեկ եդոմայեցի, պատմեաց սաւուղայ. և նորա բարկացեալ յոյժ, կոտորեաց զքհ՟նյսն։

 Ասաց

52 Առաջ անզգամն 'ի սրտի իւրում'':
Սրբոյ հրեշտակին' որ կոտորեաց զսենեքերիմ 'ի ձորն, և 'ի տեղին մաղաղեթայ։
53 Աճ յանուն քում կեցո' զիս. և 'ի'':
Մարգարէանայ զոր առ յապա անցք ընդ սաւուղ անցանելոց էին յայլազգեացն. և դարձեալ' ո՛չ անպարապ եղև 'ի ժամուն սաւուղ, և դարձաւ 'ի հալածելոյ զդաւիթ. և դաւիթի գըտեալ զօգնութիւն յԱյ. գոհանայ և օրհնէ զԱծ:
54 Ողորմեալ Աճ աղօթից իմոց'':
Նոյն դարձեալ' վս հալածանացն իւրոց 'ի սաւուղայ. և Է նմին մարգարէանայ վասն չարչարանաց փրկչին մերոյ. և վս հրէիցն' որ ինչ արարին ընդ նմա. և վս յուդայի' որ խորհրդակցութբ մատնեաց զնա:
55 Ողորմեա ինձ Աճ' զի կոխեաց զիս'':
Պատմէ դաւիթ վս իւր, և վս գերութե ժողովրդեանն. զի կոխան եղև անօրինաց սրբութիւնք նց, և հեռացան նոքա 'ի տաճարէն իւրեանց և 'ի քաղաքէն։
56 Ողորմեա ինձ Աճ' ողորմեա'':
Զի փախեաւ դաւիթ յերեսաց սա-

ւուղ

ուղղայ յայրի անդ. այլ և 'ի կոչումն հե-
թանոսաց.

57 Թէ արդարև զարդարութիւն խօսէք.

Վ՟ հալածման սաւուղայ, և վ՟ երդ-մնազանցութեն նր. որ այլոց դատա-ւոր անուանէր, և ինքն՝ համակ զանօրէնութիւն գործէր. յայրի այս, և առ հրէ-իցն ժողով:

58 Փրկեա՛ զիս 'ի թշնամեաց իմոց''։

Օ՞երծեալ մարգարէն յանիրաւ՛ պատե-րազմէն և 'ի սպանմանէն, մատուցանէ Ա՟յ զաղօթս, և խնդրէր զփրկութիւն. և մրգրէանայ վ՟ կոչման հեթանոսաց, և ցրման հրէից. և զԱ՟յ արդար դատաւո-րութենէն:

59 Ած մերժեցեր և աւերեցեր''։

Ն՟ա զգերութիւն, և զաւերս հրէիցն՝ որ հասանելոց էին, մարգարէանայ. ասէ արդ և զԱ՟յ արդար դատաւորութիւն և զմարդասիրութիւն:

60 Լուր Ած աղօթից իմոց և 'նայեա''։

Պնդեալ՝ 'ի նոյն դէմս ասէ. այլ և զգե-րութիւն բաբելոնացւոց՝ և զելն նշանակէ:

61 Բայց միայն Ած հնազանդ լեր անձն իմ''։

Վ՟

Մ՛ո մակաբայեցւոցն, և անտիօքայ և
բեւեռւոյն 'ի վե՛ր յառնելոյն. և Թէ
ո՞վք ի միտս պարտ է ունել 'ի պատերազ-
մի և նեղութեան:

62 Այ՛ ած իմ, ես առ քեզ առաւօտ առ''.
Փախչելն 'ի սաւուղայ առ աբիմելէք, և
անտի առ անքուս. և գնալն յանապատ. և
զոր ունէր փափագ առ Ա՛ծ, նուագէ.
և զպատահումն սաւուղայ՝ յառաջագոյն
պատմէ.

63 Լուր Այ՛ աղօթից իմոց յաղաչել''.
Դարձեալ՝ 'ի նոյն դէմս առէ այլ և
պատմէ զամենայն դաւաճանութիւն սա-
ւուղայ. և Թէ ո՛րպ զերծաւ 'ի նենգու-
Թեանց նորա:

64 Քեզ վայել է օրհնութիւն Այ՛ 'ի սիոն''.
Մ՛ո գերելոցն 'ի բաբելոն, որք տայլին
բերել ընծայս և պատարագս յե՛մ.
և ցանկուն քաղաքին. ընդ նմին մար-
գարէանայ և զհեթանոսաց փրկութի:

65 Աղաղակեցէք առ Այ՛ ամ երկիր''.
Մ՛ո կոչման հեթանոսաց. և մրգրեւո
մ՛ո դերուեն իջելի 'ի բաբելոն, և ոչ մ՛ո
ելիցն.

66 Աձ ողորմեա՛ մեզ, և օրհնեա՛'':
Վասն մարմնանալոյ բանին Ա.Յ. և յայտ_
նելոյ աշխարհի գիտութեան:

67 Յարիցէ Աձ՝ և ցրուեսցին ամենայն թշ''.
Վասն միւսանգամ գալստեանն Քսի,
և հատուցմանն ըստ գործոց. և կործա_
նմանն սատանայի, և անէծմանն դժոխոց. և
զի ըմբռնեալք 'ի բանտաւորէն, փառաւորեն
զաստուած:

68 Կեցո՛ զիս Աձ՝ զի հասին ջուրք յանձն իմ''.
Վ Քսի չարչարանացն. և մերժմանն հր
էիցն. և վ դարձին 'ի բաբելոնէ:
69 Աձ՝ յօգնել ինձ նայեաց. և տէր յօգնել'':
Վ փրկելոյն դաւթի յաբեսողոմայ,
և 'ի սաւուղայ, և յայլոց բազմաց:
70 'Ի քեզ տէր յուսացայ մի ամաչեցից''.
Բժշկեալ մարգարէն 'ի հարուածոցն,
գոհանայ զԱ.Յ. այլ և վ գերելոցն 'ի
բաբելոն, և վ ելիցն նց մարգարէութե:
71 Աձ՝ զիրաւունս քո արքայի տուր''.
Մարգարէանայ վ մարմնանալոյ միածնի
որդւոյն Ա.Յ. զի նմա երկրպագեն ա_
մենայն թագաւորք երկրի, և նա թագաւո_
րեաց 'ի ծագաց մինչև 'ի ծագս աշխարհի.

72 Բարի զի բարի է Իսրլի Ած, ասէ''։
Զգերելոցն ՚ի բաբելոն, և զամ մարդկ
զպէսպէս յաւգնութս խորհրդոց ողջա-
ցուցանէ։

73 Ընդէր մերժեցեր Ած իսպառ''։
Մահ և զանազանելինչ լինելն հրէից ՚ի հաւա-
մայեցելոց անտի. որ եղև ՚ի ձեռն տիտոս
եւ կայսեր յետ խաչին։

74 Խոստովան եղիցուք առ քեզ Ած''։
Զի եբարձ մարգարէն զամբարշտութի
ազգին յուդայ. իբրու թագաւորեալ
էր նց. և քանզի թեակոխէր թագաւո
րել ՚ի վր իւրի, և ասէր, յորժամ ա
ռից ժամանակ, զինչ են ուղիղ դատե
ցայց, և զեղջիւրս մեղաւորց փշրեցից։

75 Յայտնի է ՚ի հրէաստան Ած''։
Վն հաւատացման արքային եզեկիայ, և վն
հարուածոցն սենեքերիմայ։

76 Ձայնիւ իմով առ Տէր կարդացի''։
Վն գերելոցն որք ՚ի բաբելոն էին, զի
յերկմիտս եղեալ զարհուրեցին ՚ի վշտաց.
ուսուցանէ նց թէ ոչ արժանէ առ Ած
աղօթս մատուցանել, և զերծանիլ ՚ի
վշտաց, և հասանել դիւրութեց։

Լուա

77 Նայեցարուք ժողովուրդք իմ յօրէնս իմ"։
Ամբաստանէ զհրեշտս, և ցուցանէ որ
ինչ առ հայրս նոցա սքանչելիք եղեն. և
նոքա ամենի ապերախտ գտան:

78 Ած՝ եկին հեթանոսք ի ժառանգութիւն քո"։
Սն անտիրացոյց եղբիկանս՝ որ քանդեց
զեկղմ, և կործանեաց զգաղջանս այս այն:

79 Որ հովուեսդ Իսրայէլի, նայեաց. որ առ ի
Կապտանսը զերեւոյն՝ որք ի բարձունս
էին. և թէ ո՞չ պարտ է խնդրել յԱծ
զքաւութիւն և զթողութիւն.

80 Ցնծացէք առ Ած՝ օգնականին մեր"։
Յիշէ զերն յեգիպտոսէ. և մարգարէ-
անայ դարձել զաւերն ի բաբելացւոց
և վասն կոչման հեթանոսաց:

81 Ած եկաց ի ժողովս ածոց. և ի միջի նոցա"։
Օգուշացուցանէ յանիրաւ դատաւորա
նաց. և պատուիրէ խնամել զաղքատս
և կոչէ զիշխանս հրէից՝ ածս և հրեշ-
տակս:

82 Ած ո՞ քեզ նմանիցէ, մի՛ լռեր, և մի՛"։
Սոգրեանայ վն եկեղեն ինէլն ի բաբելոնէ,
որ առ դարձեհէն ուրքայն. զի ամ ազ
գըն՝ որք դառնային զհետ նց, ամաչեսն,

տպ

որպէս զամողէկ։

83 Ո՛րպէս սիրելի են յարկք քո տէր''։
Յանկայր մարգարէն տանն Տն՟, յոր -
ժամ էր ն յերկիր այլազգեաց. և ե -
րանի տայր բնակողաց 'ի նմա. և մարգա -
րէանոյ դարձեալ վս ելիցն 'ի բաբելո -
նէ, և տեսեալ զերաց ազատանալոյ։ Իսկ Հրն
ձան՝ զեկեղեցի կոչէ. և այգի. զմարմին
Քի, որ ուրախ առնէ զմտ արարածս։

84 Հաճեցար Տէր ընդ երկիր քո. և դար''։
Օ փրկութի երկուց ժողովրդոց մրգրէ-
անոյ. զի զհրէայսն փրկեաց 'ի ծառայ-
ութե բաբելացւոյն, և զհեթանոսս՝ 'ի
քռնութե սանյի.

85 Խոնարհեցո Տէր զունկն քո. և լո՛ւր''։
Նշդէ մարգարէն առ Ա՟ծ վս փրկութե
իւրոյ. և այլոց բազմաց. և մրգրէանոյ
զսենեքերիմայ և զեզեկիայ իրս. և յա
ռաջադրյն ասէ զհեթանոսաց կոչումն՝
և զփրկութիւն.

86 Հիմունք նր 'ի լեառն սբ նր. սիրէ տէր''։
Այս եկեղեցւոյ մարգարէութիւն։
87 Տէր Ած փրկութե իմոյ, 'ի տուէ կարդացի''։
Թէ կալան զնա այլազգիքն 'ի գեթ. կա

պէցին երկաթով, և եդին ՚ի ներքուստ
և ՚ի սուր երախոյն բանտի. և որք ընդ նմայն
էին՝ ցրուեցան ՚ի նմանէ. Հանէ այս յա
գամ, և ՚ի Ք՛ս, և յերն ՚ի բարեբանէ. և
յամ բնութիւ մարդկան փրկել ՚ի դժոխոց։

88 Զօրութիւնս քո տէր յաւիտեան։

Ած բազում երախտեացն Քս տա դա
ճիթ, և այնպէս բարերարութեցն գոհա
նալով զքեզ, երգս տաեալ՝ զայս ամ խօսն
գովեստ նուագէ.

89 Տէրաստուածն եղեր մեր յազգէ մինչև յազգ՛:

Որ էից և ամ մարդկան՝ տա հաստարակներ
գործուն և յայս փրկութե ցուցանէ:

90 Ողորմեալն է՝ յօգնութի բարձրելոյն՛:

Ասէ թէ՝ ոչ ք յուսան տա Քս, յամ եր
կրուցից փրկին ոսդ զեղեկիւ:

91 Բարի է՝ խոստովան լինել ած. և սաղմոս՛:

Ած միասնագամ գալստեանն Քսի, և
վերջին շաբաթին. որ և ցուցանէ ուրցն
պատիւ, և Ձեղուորացն տանջանս:

92 Տէր թագաւորեաց վայելչութի զգեցաւ՛:

Ած մարմնոյն Քսի վայելչութեն և փո
փոխմանն երգէ, զի Քս բնութիւն անշեր

93 Ած վրէժխնդիր, տր Ած վրէժխնդիր”:
Մն Թագաւորաց և իշխանացն հրէից որ անիրաւէին և զրկէին :

94 Եկայք ցնծասցուք ՚ի տր· աղաղակես”:
Մն Յովսիայ Թագաւորի· որ կործանեաց, և այրեաց զկուռս :

95 Օրհնեցէք զտէր յօրհնութիւն նոր”:
Մարգարէանայ վն շինուածոյ տաճարին. և վն կոչման հեթանոսաց. և վն միւսանգամ գալստեանն Քսի, և արդար դատաստանին:

96 Տէր թագաւորեաց ցնծասցէ երկիր”:
Մն առաջին և երկրորդ գալստեանն Քսի. և վն հաստատութե երկրին, և յանդիմանութիւն կռապաշտից:

97 Օրհնեցէք զտր յօրհնուծ նոր, զի սքանչե”:
Մարգարէանայ դարձել վն միւսանգամ գալստեանն Քսի, և արդար դատաստանին. և վն դարձին հրէից :

98 Տէր թագաւորեաց, բարկասցին ժողովուրդք”:
Մնէ զելս հրէից ՚ի բաբելոնէ. և մարգարէանայ վն յայտնուծ տն մերոյ Յսի Քսի. և վն հրէիցն ապստամբութեան:

99 Աղաղակեցէք առ տր ամ երկիր. ծառայե՛՛:

Յորդորէ զմ մարգ. թէ ո՞րպ արժան է գոհանալ և օրհնել զած:

100 Յողորմութի և յիրաւունս օրհնեցից զքեզ՛՛:

Մարգարէանայ դարձեալ՝ վս յովսիայ թգւրի. և սպառնայ մեղաւորաց՝ ՚ի մեծ և ՚ի վերջին առաւօտին սատակել զամենս:

101 Տէր՝ լուր աղօթից իմոց. աղաղակ իմ:

Զգերելոյն ՚ի բաբելոն՝ զվիշտսն յիշէ: Այլ և զկոչումն հեթանոսաց. յորս այս և յամ ազ՝ որ ՚ի վիշտս իցեն, և Այս օգնութեցն պատահեալ աղերսէ:

102 Օրհնեա անձն իմ զտէր. և ամ ոսկերք իմ՛՛:

Յարէ զայս՝ յառաջին նոյն մտօք, վս զի ՚ի նմա աղաչէին՝ դարձին պատահել. իսկ ՚ի սմա՝ ազատեալք, օրհնեն զած բարերարն: Նաև կարծեմ՝ յաճախ լինել յամ մարգարէից զայսպիսի օրհնութիւն՝ ազատել ՚ի դառն ծառայութեց, և մեծի փրկութեան արժանանալ:

103 Օրհնեա անձն իմ զտր, տր Ած իմ մեծ՛՛:

Ամ արարածոցս լինելութե՝ միըստ միոջէ պատմէ. և արարիչ և յօրինող ամի՝ զած.

երեւեցուցանէ ։

104 Խոստովան եղերուք տն՛ և կարդացէք՛ ։
Յիշեցուցանէ զառ ՚ի հայրապետացն
զայն եղեալ խոստմունսն. որ թէ՛ ոչ ա_
նիրաւ զապաշխարհ ժողովուրդն՛ յիւ_
րում խնամոցն մերժացոյց ։ Այլ վարդա_
պետէ սովորէ զնոր ժողովուրդս, զի
մի՛ ընդ նոյն հետս գնասցեն. այլ ընդ
ուղղորդն ճանապարհորդեսցեն ։

105 Խոստովան եղերուք տն՛ զի քաղցր է. զի՛՛ ։
Օ_բարեգործութեանցն առնէ յիշումն,
և զօգտեցելոցն՛ զանշնորհակալութիւն.
տրտնջէ. և զհասեալ նոցա նեղութիւն
վրդովէ, և թողուն պատահել աղաչէ ։

106 Խոստովան եղերուք Տ՛ն զի քաղցր է.
Յառաջածայնէ զառ ՚ի գերութեն զեր_
ծումն՛ յանբաւ բարութեցն Այ եղեալ.
զի յայնմ ստուերագրեալ տեսանեմք և
զմեր փրկութի. և յայսմ օրէնսդրութե՛
մեզ առաւել քան նց, ՚ի ճանապարհս
մարգարէութե հաւատարմացուցանել ։

107 Պատարագ է սիրտ ՚ի մԱծ. պատարագ է օրհ.
Օ_հրէից զդարձն ՚ի գերութէն. և զհե

Թանուսաց փրկութին յառաջագոյն վճռէ. ընդ ծզ, սաղմոսին. և ընդ ծթ, ին. Որ ասէ՝ ԱԾ մերժեցեր.

108 Ած օրհնութե իմոյ մի՛ լռեր. զի բերան'', Նա մատնիչն անձին իւրոյ ասաց, առ Աքիտոփել. որ կին ունէր և որդիս. բայց կատարեցաւ դարձեալ առ Յուդայ՝ որ եղև մատնիչ որդւոյ նր Յսի, թէպէտ ոչ ունէր կին և որդիս. որում մարթ էր լինել որբ և այրի:

109 Ասաց Տր՝ ցՏր իմ, նի՛ստ ընդ աջմէ իմմէ'': Պատմէ զվերացումն փրկչին, և զնստիլն ընդ աջմէ Հօր. նաև զծնունդն՝ որ յայ Հօրէ

110 Խոստովան եղէց քեզ Տր՝ բոլորով սրտիւ իմ'': Զամոնացւոց՝ և զմովաբացւոց և զեդոմայեցւոց գումարելն 'ի միասին 'ի պատերազմ, պատմէ յերեսաց յովսափաթու:

111 Երանեալ է այր՝ որ երկնչի 'ի Տեառնէ'': Նրանէ զերկիւղածս Տն, զվարդապետութի բարեպաշտութե կամեցողաց յառաջ բերելով:

112 Օրհնեցէք մանկունք զՏր. և օրհնեցէք 'ն. Զարթուցանէ զմնս օրհնել զԱծ. յի_

շե_

շելով զպարգեւարութի իւր առ աղքատս :

113 Ցելանելն իւրէլի յեգիպտոսէ տանն յակոբայ'':

Մ՛ ելեալն յեգիպտոսէ , և անցանելոյն ընդ յորդանան 'ի ձեռն յեսուայ. և մ՛ կառոցն տկարութ , և Ա՛Յ զօրութեն :

114 Սիրեցի զի լուիցէ Տր զձայն աղօթից ի'':

Մ՛ անտխտղքայ եղխխանունէ գութեցն . և մ՛ հաստարակաց մշտաց , և Տն օգնականութեն . այլ և մ՛ զերծանելոյ մարգարէ ին 'ի նեղանձութէ իւրմէ :

115 Հաւատացի զոր և խօսեցայ, և ես'':

Զերծեալ մրգրէն 'ի տեսչութէն Ա՛Յ 'ի բանտէն աբիմելէքայ , այլակերպեցաւ առ ջի նր , և գնաց անտի գոհանալով զԱ՛Յ:

116 Օրհնեցէք զՏէր ամ ազինք. գովեցէ՛ք զնա'':

Մ՛ զի՛ յամ մրգրէ յարե՛ օրհնութիւ . քանզի շնորհք Ա՛գյն է , փրկութ պատահողացն՝ օրհնել զպարգեւարն Ա՛Յ :

117 Խոստովանն եղերուք Տն՛ զի քաղցր է'':

Զի 'ի դարձին 'ի բաբելոնէ խմբեալ բարբառոյացն 'ի մ՛ հրեիցն , և Ա՛Յ ահա լած հարուածովք ծախեալք եղեն : Յարի՛ այս և առ հեթանոսս , որք բա-

զում

զուամ իշխեցելոյն 'ի բանսարկուէն զեր-
ծեալք, որոց սոցա և նմ՝ շնորհք Ա՟ս-
դոյն առաջնորդեաց վարդապետութք:

118 Երանեալ են ամբիծք 'ի ճանապարհի, և այլք'':

Զբոլոր առաքինուե տեսակս եղեալ է՛
սա և զբժշկութիս պէսպէս ախտից. որպ
ինքն Դաւիթ՝ որ թէպէտ և խոտորե-
ցաւ գայթակղեալ, սակայն՝ դարձեալ,
միւսանգամ արտասուօք հետևեցաւ
ա՟ծայնոց օրինաց.

Նորանէ և զթագաւորական ճանպրհին
զանխոտոր հետևեալսն, և ոչ յաջ կամ
յահեակ 'ի հրամանէ պատուիրանին խո-
տորեալ:

119 'Ի նեղութե իմում առ Տր կարդացի'':

Թէ շրջէր մարգարէն փախստական տեղ-
ւոջէ 'ի տեղիս, որպ ագաւ 'ի լերինս,
զամս երկնոն՝ վայ տաղտկացեալ ասաց
վայ՝ զի պանդխտուի իմ յերկարեցաւ:

120 Համբարձի զաչս իմ 'ի լերինս. ուստի'':

Մարգարէանայ վս եղելոցն 'ի բաբելոն՝
'ի վիշտս:

121 Ուրախ եղէ ես՝ որք ասէին ցիս, 'ի տուն'':

Նաև դարձեալ վս ելիցն, և վս շինու-

թեանն

Թեթևն երուսաղէմի ։

122 Առ քեզ տր̃ համբարձի զաչս իմ. որ բնա՛'' ։

Նշ՛ այս ցուցանէ զարդարոցն զձարե-պաշտութիւն ։

123 Եթէ ոչ Տր̃ էր ընդ մեզ, ասասցէ իէլ'' ։

Յետ ելիցն 'ի բաբելոնէ, մերձակայ բըռ-նակիչքն ուխրեալք ը̃ հրէիցն ազատութ̃, միաբանեալք 'ի պատերազմ գունդեցան 'ի վ̃ր նց. կամեցեալք անյիշատակել զնս. խսկ Ն̃յ̃ իւրայոցն օգնեաց, և զպատե-րազմօղսն յետս դարձոյց ։

124 Որ յուսայ 'ի Տէր, որ̃ լեառն սիօն'',

Զի յետ դարձին՝ յաղթութ հանդէ-պօղքն, զյաղթութին երգեն զօրհնութ. և զմ̃ծայլին յուսոյն քարոզեն զզօրութ ։

125 'Ի դարձուցանել տ̃ն զգերութ սիօնի'' ։

Նշանակէ բովանդակ ազգին հրէից՝ 'ի կիւրոսէ պարսից արքայէ ։

126 Եթէ ոչ Տէր շինէ զտունն 'ի նանիր''.

Վ̃ս շինութ տաճարին 'ի զօրաբաբելէ ։

127 Երանի ամենեցուն՝ որք երկնչին 'ի տեառնէ'' ։

Նրանէ զայնոսիկ՝ որք յուսալոցն յ̃յ̃,

'ի

'ի նմանէ երկնչին. որով առաքինութեն ստացուածք՝ առաւել աւարտի:

128 Բազում անգամ մարտեան ընդ իս 'ի մանկու'':

Ցուցանէ զկնի դարձին՝ զյարուցելոցն 'ի վ՟ր հրէիցն՝ զօտար ազգացն, և ո՛չ թէ որք 'ի հրէից են, վերջպտեն ասել զայս:

129 'Ի խորոց կարդացի առ քեզ տէր տէր''.

Որդւորք՝ զայս աղօթս մատուցանեն առ Ա՟ծ. վկայէ և յառաջաբան սաղմոսիս:

130 Տէ՛ր ո՛չ բարձրացաւ սիրտ իմ''.

Զխոնարհութի ուսուցանէ մարգարէական բանս, և զնո՛ր կերպարանացն ցուցանէ զդէմս. ո՛չ թէ աղօթելով զԱ՟ծ հաշտեցուցանել:

131 Յիշեա՛ Տէր զԴաւիթ, և զամ հեզութիւն'',

Մարգարեանայ 'ի դէմս զօրաբաբելի, որով վերստին տաճարն նորոգեցաւ. և վ՟ս մարմնաւոր ծննդեանն Ք՟սի. նաև 'ի խորհուրդ եկեղեցւոյ:

132 Զի՛ բարի, կամ զի՛ վայելուչ, զի բնակին''.

Թէ՝ յետ ելիցն 'ի բաբելոնէ 'ի ձեռն զօրաբաբելի, 'ի մի տէրութի հնազանդե_

ցան

ցան յուղա և իջել. ուր յուրբոլանայ
բաժանեցան:

133 Աստ օրհնեցէք ամ ծառայք տն զտէր՛:
Յարի և այս ՚ի բաբելոնէ դարձեալն.
և ամ բարեպաշտից ՚ի խորաստ. որպ թէ՝
ոչ միայն ՚ի տաճնջեան, այլ և ՚ի գիշերի
օրհնել զՏՆ:

134 Օրհնեցէ՛ք զանուն Տն. օրհնեցէ՛ք ծա՛:
Սաէ զառաջին եղն յեգիպտոսէ. և մար
գարէանայ վս դարձին ՚ի բաբելոնէ. և
վս կոոցն ակարուէ, և ԱՅ զօրութեն:

135 Խոստովա՛ն եղերուք Տն՝ զի բարի է. զի՛
Վս մեծամեծ պքանչելեացն ԱՅ:

136 Առ գետս բաբելացւոց՝ անդ նստաք՛,
Ձայն ՚ի բաբելոնի պատահումն պատմէ.

137 Խոստովանե եղեց քեզ տէր բոլորով՛:
Յետ դարձին գոհութի՝ վանել զթշնամիսն:

138 Տէր փորձեցեր զիս, և ծանեար զիս՛,
Զովսիայ թագւորէ ունի նախասացութ:

139 Ապրեցո՛ զիս Տէր ՚ի մարդոյ չարէ՛:
Հալածել ՚ի սաւուղայ երանելին դաւիթ,
յօգնականութի կոչէ զբոլորեցունցն ԱՅ:

 Տէր

140 Տէր կարդացի առ քեզ և լո՛ւր ինձ՚՚:
Պարծեալ՝ վս նորին իրաց աղաչէ:

141 Զայնպէս խնդրել եմ առ տէր կարդացի՚՚.
Օ՛ն յայլոյն թագուցեալ դաւ ինձ՝ աղօթս մատուցանէր առ Տր:

142 Տէր՝ լո՛ւր աղօթից իմոց. ակնկալէր խնդր՚՚.
Օ՛ն հալածէր զնա աքսորեալ որդին:

143 Օրհնեալ Տէր Ած իմ՝ որ ուսոյց զձեռս.
Մարգարէանայ վս դարձին ի բաբելոնէ. և վս յարուցելոցն պատերազմողաց ի վր հրէից, զոր և բազումք ի մարգարէից յիշեցին:

144 Բարձր առնեմ զքեզ Ած իմ և թագաւոր՚՚:
Օրհնել հրամայէ ամենայն զօր. յարիայս՝ և առ հեթանոսաց կոչումն:

145 Օրհնեա՛ անձն իմ զտէր. օրհնեցից զտէր՚՚.
Պարծեալ յորդորէ երանելիս դաւիթ օրհնել զնմանցն Տն. զոր և վերնագիր սաղմոսիս յայտ առնէ. քանզի ասէ, ալէլուիա:

146 Օրհնեցէ՛ք զտր՝ զի բարի են սաղմոսք մր՚՚:
Թէ յետ դարձին ի բաբելոնէ, և շինե

լոյն

լոյն զուարճայն 'ի զօրութենէ, անդէաս,
և զաքարիաս՝ երգս առեալ նուագէին
ասելով. շինէ զԵրուսաղէմ Տէր, և զցրուեալ
սն իւր ժողովէ :

147 Գովեա՛ Երուսաղէմ զՏէր, Եւ օրհնեա՛ զԱծ.
'Իարձեալ՝ 'ի նոյն գեղմն առէ. եւ՝ և
վն Առաքելոյն քարոզութեան :

148 Օրհնեցէք զՏէր յերկնից. օրհնեցէք զնա :
Զամ արարածս յօրհնաբանութիւն կոչէ և
բանելիս դաւիթ զիմանալիս, և զզգալիս.

149 Օրհնեցէք զՏէր յօրհնութիւն նոր. օրհնութիւն :
Օրհնութիւն՝ վն դարձին 'ի բաբելոնէ.
նաև 'ի խորհուրդ մակաբայեցւոցն :

150 Օրհնեցէք զԱծ 'ի սրբութեան նր. օրհնեցէք :
Վասն համարակաց օրհնութեան :

Ա

Ներբողեան վայելուչ 'ի սբ. Սաղմոսն
Ծառուհկս այս՝ հոգեխաղաղող
բուրաստանս, սաղարթախը-
թիթ՝ յոգնապտուղ՝ հոյլ-
բուրաբանութ բեղմնաւորեալ. մանա-
ւանդ քնարս բազմայարմար՝ պքողաչուք
Երկնաւորին հարսինս Եկեղեցւոյ, հա-
նուրասփիւռ՝ տիեզերագոչ՝ որոտնահըն-
չօղ՝ ազդարարակ, անմահագործ լցեալ
զօրութ. զոր ամենայն Հոգին՝ սատար
'ի բարձանց՝ 'ի շրթունս Թելադրեալ մար-
գարէին, միանգամայն և Թգ՟րին, բո-
լոր բովանդակ ածային պարգևացն՝ ան-
կեաւ անկողոպտելի յարապայծառ մըշ-
տագունարթ պատմուճան: Իսկ կոչումն
փառաւորուն անուան սորա՝ Սաղմոսա-
րան, որ է նոյն ինքն օրհներգութեց եր-
գարան. Յորում բաղաձայնէ, օրհնեցէք
զՏր յօրհնութի նոր: Ա՟յ զի Սաղմոս՝
անընդդատկից է հոգւոյ. Պայծառակ մտաց.
Տածումն խորհրդոց. Զարթուցումն
մարմնոյ. Ն՛արտ հաւակի. Պճնումն
դիմաց. Զօրութի անդամոց:

Սաղմոս՝ զէն պատերազմողաց վահա-
նակցութի ախոյեանից. Նիզակակից յաղ-

թո-

թողաց · սուսեր անծլելի · վատնումն
թշնամեաց · հերքումն հակառակորդաց ·
հէն հատուածելոց ։

Սաղմոս՝ պահպանութ̃ տանց · ճանապարհ
ուղեգնացաց · օժանդակ վտանգելոց ·
նաւահանգիստ նաւելոց · առագաստ
սարսուցելոց · դղեակ զարհուրելոց ·
դէտ մոլորելոց ։

Սաղմոս՝ ահարկու դիւաց · սարսումն
բանսարկուին · պապանձումն՝ ոգեդաւ
դաւողացն · ընդդիմակ՝ հակառակորդին
յանդգնութեանց ։

Սաղմոս՝ գանձարան փարթամաց · ճոխու-
թեան աղքատաց · ապաշխարութ̃ զղջ-
ջացելոց · ապաշաւ մեղուցելոց · ապաստան
յուսացելոց · ապաւէն փախուցելոց ։

Սա՝ եկեղեցւոյ զարդ · վրդպաց՝ դպ-
րութ̃ · քահանայական պարուն՝ անծախա-
կան սեղան ։ Թագաւորաց՝ գովեստ ·
զօրաց՝ շահատակիւն · հանդիսացելոց՝
առաջապահեստ · մանկանց՝ դաստիարակ ·
ծերոց՝ փառք · երիտասարդաց՝ զգաս-
տութ̃ · կուսանաց՝ պսակ · առաջնորդաց՝
ցուպ · Հնազանդելոց՝ համբերութի ·
Մեռելոց՝ պատանք · վշտացելոց՝ սփո-

 փանք ·

փառք. առ հաւատչեայ՝ հանդերձեալ
յարութեանն յուսոյ:

Սովա՛ւ խօսք ընդ մի, համարձակութի
կենաց, պայծառութի տօնից, բերկրու-
մըն ժողովրդոց, քակումն ամպարշտու-
թեան, քանդումն հերձուածողաց,
քայքայումն աղանդաւորաց, պարունակ
հոգեշար բաղձանօք՝ բովանդակ կե-
նաց մերոց ՚ի պտղոյս անկայից:

Ա՛յ զի՝ երգ սաղմոսաց ազդեալ ՚ի յո-
գին, շարժէ առ ա̃ծ զբեզ մերոյն. և
ոչ միայն այս, այլ և ՚ի քարատեսակ սրտից
արտօսր՝ արտաքս թորեցուցանէ. զհի-
ւանդութի ըժշկէ. զբոց ցանկութեց շիջու-
ցանէ. զպատմութի մեռուցանէ. զո
խակալութի զնստացանէ. յղկէ զնախանձ.
նահանջէ զնենգս. խոնարհեցուցանէ
զամբարտաւանութի. արթնացուցանէ զվա-
տութի. զանձնիշխանութի յօրինականն կա-
պէ սահման. աւետարանական քաղաքա-
վարութի՝ զբովանդակ զկեանս մեր պայ-
ծառացուցանէ ՚ի ՚Քս Յս ՚ի տէր մեր.
Որում փառք յաւիտեանս յաւիտենից,
Ամէն. ամէն. ամէն:

տուք անեղին ողորմութեան,
և գերաբուն իմաստութեան,
անբաւ անհուն ա͞ծութեան,
և համագոյ երրորդութեան։

Այնմ որ հասոյց այժմ 'ի վախ ճան,
տըպագրել զայս ս͞բ մա տեան,
միջնորդութ͞բ մօր գըթու թեան,
ծնողի բանին ա͞ծու թեան։

Արդեամբք գոյիւք տ͞ր Պօղո սի,
բնիկ տեղեաւ կաղզըւան ցի,
եղբօր որդւոյ ազգաւ րի,
Զաքարիայ տեառըն վե հի։

Նա՛ բարձկարգ Պատրիար գի,
բիւզանդիոյ մեծ քաղա քի,
որ 'ի վերայ հայոցս ազ գի,
ուղղադաւան լուսաւոր չի։

Զոր տաժանմամբ մեծաւ գը տեալ,
որում վաղուց էր ցանկա ցեալ,
'ի լոյս ածման պատճառ ե ղեալ,
և յիշատակ իւր իսկ թո ղեալ.

Որ.բ

Որք ըստանայք զայս գանձ ծած կեալ,
յիշէք յաղօթս առ Տէր կան խեալ,
ըզ Տէր պօղոս մեղաւներ կեալ.
որ աղօթից ձեր կարօ տեալ:

Արդ՝ միշտ յիշեսջիք ՚ի մաքուր յաղօթս ձեր զհանգուցեալ Զաքարիայ վերոգրեալ աշխատասէր Պատրիարգն. և զեղբայրն նորին զգրիգորն. և զհայրն սոցին ըզ բարի լոյսն. և զմայրն սոցին զնազենին և զվերոգրեալ գրիգորի կենակից խան սուլթանն, և զզաւակունս սոցին զհանգուցեալս ՚ի Տէր, զմարիամն, զվարդ խաթունն, զսարկաւագ ավրացու պետրոսն զպօղոսն և զանանիայն:

Վերջապէս նախայիշեալ կաղզուանցի եղբօր որդի Տէր Պօղոս անարժան քահանայս միայն կենդանի որդի վերոգրեալ գրիգորի որ արդեամբ իւրով տպեցոյց զմատեանս և զկենդանի կենակիցն իւր զտիրուհին. և կենդանի զաւակունս սոցա զալէմշահն, զաննայն, զեղիսաբեթն և զխան սուլթանն: Նաև զհանգուցեալ զաւակունս սոցա զբարի լոյսն, զերկնազենիան, զմարիամն, և զորբուհին և զմիւս արեանառու մերձաւորսն սորին զկենդանիս և զննջեցեալս. զի և դուք յիշեալ լինիք ՚ի քսէ յսէ փրկչէն մերմէ. Ամէն:

Վ՞ լռացուցանելոյ զպարապ տեղի թղթոյս՝ դիցուք աստ զօրինակն արձանագրի տն Զաքարիայ վերոգրեալ վեհափառի որ ՚ի Ղուրուչէշմէ ՚ի ռմխը.

Մեծ վարդապետ՝ այս մեր ըզգօն
գերահռչակն՝ և ըզ գաստ.
ծընեալ յերկրէն՝ կաղզուանայ՝
ութսուն ամեայ՝ հնգետաս.
՚ի փոքուզեանց՝ համեստ զարմէ՝ մաքրա-
սընունդ՝ բարի բաստ.
դեռ մանկութէ՝ ոք հաւատով՝ բընաւո-
րեալ՝ ձախի մաստ:
Ի զուերտ հաւատն՝ ուղղադաւանն՝ եւես
՚ի սա՝ Աէ ո դին.
կոչեաց ՚ի մէ՝ Էջմիածին՝ լուսակա-
ռոյց՝ նոր յա դին.
արար ըզսա՝ անդ միաբան՝ Վեհապե-
տիցն՝ առ ո տին.
և փայլեցոյց՝ գերափառօք՝ զէտ արու-
սեակ՝ առաւօ տին:
Այլ Պօլսոյ ժիր գործակալ՝ միշտ ուր
ուրեք՝ յաջո ղակ.
գեղեցկադէմ՝ ահագնաձայն՝ եպիսկո-
պոս՝ շնորհու նակ.
Էր բընախօս՝ Ճծաբան՝ եկեալ պօլսոյ՝
նուէր- բակ.

լուսաւորչին՝ դաւանութ՝ ուղիղ մտօք՝
դաստիա_ րակ
Ի գործ կրկնակ՝ նուիրակութ՝ բարուք
ծանեան՝ բարե կարգ.
Զաքարիա՝ արհիապանձս՝ եդին պօլսոյ՝
Պատրի արգ.
Հրաշալեցաւ յոյժ ազգասէր՝ և բարե
բախտ՝ գեթ յարգ.
շինեալ զոմանս՝ եկեղեցիս՝ և հիւան_
դաց՝ երկուս յարկ։
Յոյժ ճոխացոյց՝ շատ դպրատունս՝ յուս
հաստատեաց՝ վարժա պետ.
համոյց զեօթնեակ՝ եպիսկոպոս՝ և չորե
սին՝ Վարդա պետ.
Զանայր զուսումն՝ ճոխել ազգիս՝ նախնի
մ̃րց՝ յոր հան գետ.
պահեաց հանդիստ՝ զազգ մեր տարուվ՝
քսան և վեց՝ կեցեալ դէտ։
Զէտ մ̃ր Սահակ՝ ըղձայր վշտաց՝ հո_
գըր հայոց՝ բարձեալ յուս.
յաջէն պետին՝ բոլոր հերձուածք՝ բե
րանափակ տային խոյս.
ազդմամբ հոգւոյն՝ գիտաց զիւր մահ՝
խնդրեաց թաղել՝ շիրմիս կոյս.
ակն ունելով՝ մ̃ր աղօթից՝ տամք ողոր_
միս՝ շնորհաւ լոյս։